

EEEH Dergi

Eşit, Erişilebilir, Engelsiz Hayat

Sayı: 77

Temmuz 2020

Editör: Meral Sözen.

Yazım Denetimi: Gülcan Altun, Canan Çam Yücel.

Web Sorumlusu: Can Deniz Balkaya, Ramazan Derin.

Web Teknik Destek: Burak Sarı.

Sosyal Medya Sorumlusu: Dilek Başar Açlan.

Yayınlayan: Engelsiz Erişim Derneği.

İletişim Bilgileri:

Web: <http://eeeh.engelsizerisim.com>

E-posta: eeehdergi@engelsizerisim.com

Facebook: www.facebook.com/eeehdergi

Twitter: www.twitter.com/eeehdergi

Youtube: www.youtube.com/channel/UCYxPXyFBI1mOlsPKTcuFafw

İçindekiler

Editörden.....	1
AYRIMCILIK NEREDE BAŞLAR?	4
BİR İHTİMAL DAHA VAR, O DA BEKLEMEK Mİ DERSİNİZ?	7
BURAK VE MERAL'E CEVAP: GÖNÜLLÜ ESARET	11
BENİ HOYRAT BİR MAKASLA ESKİ BİR FOTOĞRAFTAN OYDULAR.....	17
SINIFLANDIRMALAR	19
SAKATLIK: YENİ BİR TARİH BÖLÜM 9: CESUR DÜŞKÜN ŞEYLER.....	20
Mutluluk mu?	27
EV İŞLERİNE SIFIRDAN GİRİŞ - 1	31
REKLAMLARI ENGELLEYELİM, MEDYALARI HIZLANDIRALIM.....	37
6. BEYAZ BASTON VE ERİŞİLEBİLİRLİK FESTİVALİNDEN İZLENİMLER 9	40

Editörden

Temmuz Ayından merhabalar sevgili takipçilerimiz. Pardon, “Yeni normalin ikinci ayından” mı demeliydik yoksa? Daha normal olanı, “77. sayımızdan selam” mı olmalıydı, ne dersiniz? Hangisi bize göre daha normal olurdu? Yeni normal diye bir şey varsa eskisine ne oldu? İlle de bir normal takıntımız varsa, normal olmayanlar nasıl ve neye göre değişiyor? Yeti farkı olanların da normal kabul edilebileceği bir gün olur mu sizce? Veya peşinden koşmamız gereken şey bu mu olmalı?

Temmuz ayının da kafası karışmış olmalı ki başlangıçta ‘mevsim normali’ denen şekilde başlarken, birden nisan ayına özenip sellerle test etti herkesi. Sonra mart taklidi yapmaya başladı ve daha az dışarı çıkalım diye belki üşüttü bizleri, en azından İstanbul’da.

Sevgi de sayının ilk yazarı olarak yeni normal koşullarında dışarı çıkmaya başlamış olacak ki yemek tariflerine ara verip hukukçu kimliğine geri dönmüş. Kâğıt üzerinde izden değil, hak ararken sesten oluşan yasalar yaptırmaktan söz ederken Sevgi neyi kastediyor olabilir? Ayrımcılığın nerede başladığını düşünüyorsunuz? Pozitifi, negatifi, sevgisi, nefreti nasıl ortaya çıkar o zaman? Detaylar Sevgi’nin satırlarında.

Tahmin edersiniz hukuki mücadele sabır ve bekleme gerektiriyor. Meral bu ayki kurgu yazısında, “Her şeyin bir şeyi var sonuçta” diyor. İyi de bu kadar beklemek sabrınızı zorlamıyor mu hiç? İyi bir bekleyici olmaktan sıkılıp yapmamanız gereken şeyleri yapmak geçiyor mu içinizden? Ne yapıyorsunuz?

Kimimiz artık beklemek istemiyor, kendi devrimini yapmak gibi büyük laflar ediyor da hakikaten engelli kitle bu kadar rahatsız mı kendilerine biçilen öteki olma, pasif kalma rolünden. Engin Kendi değimiyle tehlikeli sulara kulaç atıyor, utanmadan bir de hem Burak’a hem de dergi editörüne yanıt yetiştirmeye kalkıp konfor alanının getirdiği sahte özgürlüğü sorguluyor. Ne dersiniz dergiden atarlar mı Engin’i?

İçimizdeki sağlamlara inat, eğip bükmeden, yumuşatmadan, uzlaşmadan kendimiz gibi yaşama hakkını savunmak isteyenler de var Burak gibi. Öyle ki mücadele belki de

böylelerimizin omuzlarında yükselecek hoyrat bir makasla eski bir fotoğraftan oyulma pahasına da olsa.

“Ne sınıflandır ne sınırlandır!” sözünü anımsayacaksınız 6. Beyaz Baston ve Erişilebilirlik Festivali’imizin mottosu olarak. Konuk Yazarımız Efe Civan da sınıflandırma tutumundan korunmak için tüm salgın tedbirlerinin nasıl da yetersiz kaldığını paylaşarak merhaba diyor dergidaşlarına ve soruyor: Ezici çoğunluk neden herkesi bir kitap gibi ayırım ayırım ayırır?

“Bazen evi çok özlüyorum. Beni ne zaman görmeye geleceksiniz? Burada ne kadar kalmam gerektiğini biliyor musun?” Bu sözler 1906 İngiltere’indeki sağır ve dilsizler için olan bir yatılı okuldaki küçük bir kıza ait. Yatılı okulda okuyup bu soruları sorarken kendinizi bulmuş muydunuz siz de? Belli ki bu kız da kitap gibi ayırım ayırım ayrılmaktan rahatsız. Peter White Sakatlık: Yeni bir Tarih belgeselinin dokuzuncu bölümünde bu sefer eski İngiltere’de sakat çocukların seslerini duymaya çalışıyor. Çeviriyi bu belgesel serisinden bizi haberdar eden Elifnur yaptı 77. Sayımız için.

Belgeselden filmlere geçsek fena olmayacak galiba. Bir kitap okuduktan sonra onun filmini izlediğinizde, ağızda kekremsi bir tat kalanlardan mısınız? Yoksa daha çok haz alanlardan mı? Film analizlerinin usta kalemi Gülcan, Zülfü Livaneli’nin romanı Mutluluk’un filmini izlemiş ve onun da kitap film ikileminde söyleyecekleri var. Ha filmi didik didik ettiğini söylememize gerek yoktur herhalde. Fakat 2007’de çekilen filmin betimlemesine bizim 2020’de ulaşabilmemiz, erişilebilirlik için daha ne çok yol kat etmemiz gerektiğini anlatıyordur muhtemelen.

Mutfak işleri, beden dili derken, Murat Kefeli yine harika bir yazı dizisine başlıyor: Ev İşlerine Sıfırdan Giriş. Eminiz hiçbir bölümünü kaçırmayacaksınız. İlk bölümde elektrik süpürgesinden viledaya, Klozet fırçasından çöp kovalarına kadar temizlik için kullanacağınız malzeme seçimini ayrıntılı olarak anlatmış Murat. Yazıyı okumayı bitirdiğinizde hırdavatçının ne denli önemli bir şey olduğunu bir kez daha anlayacaksınız.

Medya oynatıcılarında çalan içeriği hızlandırmanın yalnızca körlere özgü bir alışkanlık olduğunu düşünüyorsanız, belli ki fena yanılmışsınız. Bunun için üşenmeyip eklentiler yazmışlar. Bilişim köşemizde Ramazan, reklamları engellemek ve medyaları hızlandırmak için kullanılan iki eklentiye anlatıyor bizlere.

Her zamanki gibi dergimizin son yazısı Beyaz Baston ve Erişilebilirlik Festivali izlenimleriyle ilgili. Basma kalıp ve önyargılı düşünceleri nasıl yıkarız, farkındalığı nasıl arttırabiliriz diye soruyorsanız kendinize, festival izlenimlerine bir kulak verin bizce.

Tam dergimizin hazırlıklarını tamamlarken çok acı bir haber aldık. Yol arkadaşımız, hukukçu ve aktivist Merve Erten'i gencecik bir yaşta kaybettik. Kelimeler kifayetsiz diye bir söz vardır ya hani, tam da anlamını bu tür zamanlarda kavırıyor insan. Ailesine ve yakınlarına sabırlar diliyoruz. İşte bu noktada erişilebilirlik mücadelesine müthiş katkılar verirken çok erken yaşlarda kaybettiğimiz Selen, Kemal ve Merve için bir kez daha söz veriyoruz: Dergimizin adını aldığı, eşit, erişilebilir ve engelsiz bir hayat için sonuna dek mücadeleye devam edeceğiz.

Bir sonraki sayımızda buluşuncaya dek erişilebilirlik mücadelenize yılmadan devam edecek gücü hiç kaybetmemenizi diliyoruz.

AYRIMCILIK NEREDE BAŞLAR?

Sevgi Mart Göcen

sevgi.mart@gmail.com

Sayı: 77, Temmuz 2020

Merhaba dostlar, malumunuz dünya pandemi süreciyle baş etmeye çalışıyor. Bugün yeryüzünde yaşayan hiç kimsenin böyle bir deneyimi olmadığından da kimin neyi nasıl yapacağı bilinmiyor. Biz engelliler, halen sadece insan olarak görülmediğimizden, gerek alınan tedbirlerde gerek normalleşme sürecinde farklı muamelelere maruz bırakılıyor. Geçmişten başlayıp günümüzde de artarak devam eden “Ayrımcılık” hakkında biraz konuşalım istedim bu ay.

Hepimizin hayali, engelli ayrımının ortadan kalkması, toplumun engelli bireylerinin de sadece insan olarak görülmesi ve tüm erişilebilirlik düzenlemelerinin tam olarak yapıldığı ideal bir dünyada yaşamak. Ancak, özellikle ülkemiz açısından, bu hayalden oldukça uzak noktalardayız. Henüz kaldırım üzerine park eden arabalarla, yaya yolunu kendi dükkânı zanneden esnafla, lokantada bizi muhatap almayan garsonla, otobüste bize eşya muamelesi yapan şoförle mücadele etmekteyiz. Yine de inanmak istiyorum bir gün hayalimizdeki dünyaya ulaşacağımıza.

“Peki, bazen büyük, bazen küçük, bazen travmatik, bazen gülüp geçebildiğimiz bu muamelelerde ayrımcılık nerede başlıyor?” dersiniz, işte o kısım kocaman bir okyanus.

Öncelikle şunu ifade etmek gerekir ki ülkemizin de taraf olduğu birçok uluslararası düzenlemede ayrımcılık, bireyin herhangi bir özelliği nedeni ile diğerlerinden farklı muameleye maruz bırakılması olarak ifade ediliyor. Bu din, dil, ırk, siyasi düşünce, felsefi inanç ya da fiziksel özellikler olabilir. Bu durumda, günlük hayatımızın devamı sırasında salt engelli olmamız yani yeti farklarımızın bulunması nedeni ile karşılaştığımız olumlu ya da olumsuz tüm davranışlar, ayrımcılık olarak nitelendirilir. Birçok engelli arkadaşımızda karşılaştığımız, bireyin engelli olması nedeni ile gördüğü olumlu davranışı ayrımcılık olarak kabul etmeme eğilimi, sözünü ettiğimiz kabul bağlamında geçersizdir. Ayrımcılığın “Pozitif Ayrımcılık” ve “Negatif Ayrımcılık” olarak sınıflandırması yapılmakla birlikte; temelde gösterilen davranış mantığı aynıdır.

Peki, ayrımcılık nerede erişilebilirlik düzenlemesi? Nerede şiddet halini alır. Ben olaya bu pencereden bakılması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü her ne kadar biz bu zamana kadar

erişilebilirlik düzenlemesini sadece yeti farklılığı olan bireyler için düşünmüşsekte aslında herkes için ihtiyaç olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Ancak, ben kısaca şiddet boyutuna kayan ayrımcılıktan ve bunun iç hukukumuzdaki yerinden bahsetmek istiyorum.

Yeti farklılığınız bulunması nedeni ile uğradığınız ve sizi fiziksel ya da ruhsal anlamda zarara uğratan her davranış, ayrımcılıktır. Uluslararası literatür bu durumu fiziksel ya da ruhsal şiddet olarak kabul eder ve söz konusu eylem, düzenlendiği mevzuat enstrümanına göre farklı yaptırımlara tabi tutulur. Engelli olduğunuz için bir tatil köyü ya da otele alınmamaktan; bir alışveriş merkezinde size ürün satılmamasına; bankada hesap açtıramamaktan, toplu taşımada elinizden kolunuzdan tutularak sürüklenmeye; bir binadaki işinizi halledebilmek için ilgili kişinin katına çıkamamaktan, imzanızda şahit dayatmasına; rampa bulunmadığından kaldırımdan inememekten, durağa hangi otobüsün geldiğini anlayamamanıza; istediğiniz okula gidememekten, istediğiniz sanat eserine ulaşamamaya; sözlü tacizden, istediğiniz web sitesini kullanamamaya kadar karşılaştığınız tüm eylem ve durumlar ayrımcılık teşkil eder.

İç hukukumuzda size yönelen bir davranışın ayrımcılık olarak kabul edilebilmesi için, o davranışın nefret saiki ile yapılması gerekiyor. Bir başka deyişle, size karşı yapılan eylemin örneğin ürün satmama davranışının, kişinin sizin engelli olmanıza karşı nefret duyması nedeni ile gerçekleşmesi gerekiyor. Sonuç olarak, ispat etmeniz gereken şey bir duygu. “Peki, bu nasıl ispat edilir?” dersiniz; 17 yıllık meslek hayatım ve 4 yıllık fakülte eğitimimle ben bu konuda çok yetersizim. Çünkü duygunun ispatı neredeyse imkânsızdır. Örneğin bir mağazaya gidiyorsunuz ve ürün satın almak istiyorsunuz. Satıcı ısrarla ürünü satmak istemiyor hatta olay okadar büyüyor ki tartışıyorsunuz ve yargıya taşınıyor. Satıcı ifade verirken; “Efendim ben bu şahsı tanımam bile. Neden nefret edeyim; sadece olay anında gerildim.” Derse; sizin bu savı çürütebilecek hiçbir enstrümanınız yok. Eliniz kolunuz bağlı kös kös kapanmış dosyanızı izleyeceksiniz.

Böyle olumsuz bir tablo çizmek istemezdim ama gerçekten Türk Ceza Kanunu’nun 122’nci maddesinde getirilen düzenleme ile çizilen tablo bu. Bir eylemin ayrımcılık kapsamında değerlendirilebilmesi için o eylemin nefret saiki ile gerçekleştirilmesi koşulu, suçun asli unsurlarından. Bir başka deyişle olmazsa olmaz koşullarından birisi. Bu bağlamda bakıldığında, evet ülkemizde ayrımcılığın suç olarak düzenlendiği bir madde var ama uygulama kabiliyeti olmayan bir madde. Sadece kanun dolduran, sorulduğunda, “Var” denilebilecek ama kâğıt üzerindeki sembollerden ibaret bir madde. Engellilik mücadelesi bağlamında öncelikle savaş vermemiz ve acilen değiştirilmesini sağlamamız gereken bir durum. Zira ayrımcılık tamamen

yaptırımsız bırakıldığı için, önceden gelen kalıp yargılarla şekillenen insan davranışlarının evrilmesi, düzelmesi ve insanın bilinçlenmesi olasılığı da ortadan kalkıyor.

Bu durumda ne mi yapalım? Haydi birleşelim; hayalimizdeki dünyayı var etmek, kâğıt üzerinde izden değil; hak ararken sesten oluşan yasalar yaptırabilmek için.

BİR İHTİMAL DAHA VAR, O DA BEKLEMEK Mİ DERSİNİZ?

Meral Sözen

meralsozen1@gmail.com

Sayı: 77, Temmuz 2020

Not: Aşağıda okuyacağınız öyküde geçen kişi ve olaylar tamamen hayal ürünü olup, öykü yalnızca bir kurgudan ibarettir.

Mesaj bildirim sesini duyunca yattığım yerden hafifçe doğrulup telefona uzanıyorum. Hemen açmıyorum mesajı. Çok acil bir şey olsa mesaj atılmaz zaten, direkt aranır. O yüzden rahatım. Telefonu elimde çevirerek küçük bir oyun oynuyorum. Mesajın kimden geldiğini tahmin etmeye çalışıyorum. Olası kişilere yüzdelik dilimler veriyorum. “Yüzde elli x kişisinden gelmiştir” diyorum. Y içinse yüzde otuz veriyorum. Kalan yüzde yirmiyi dikkatli dağıtmak lazım. Z için de yüzde on veriyorum. Kalan yüzde onu dört kişi arasında yüzde iki buçuk olarak dağıtıyorum. Sonra vazgeçip birini yüzde dörde diğerini de bire çekiyorum. Hatta birine de yüzde sıfır vererek oyuna dahil ediyorum. Ne demişler, “Beklenmedik olanı bekleyiniz.” Peki benim beklediğim bir şey mi var? Hayır, yok. Can sıkıntısı işte...

Sıradan bir mesajı sürprizli bir hadiseye çevirme çabalarım güllüyorum. Hayatıma heyecan katmak için bulduğum bu dahiyane fikir beni düşündürüyor. Kelimenin tam anlamıyla, yattığım yerden hayatıma renk katmaya çalışıyorum. Bu düşüncelerin beni sinsice çekmeye çalıştığı girdabı fark edip nihayet mesajı açıyorum. Evet, doğru bildim, yüzde elli olasılık verdiğim birinci tahminim tuttu. “Ne yapıyorsun?” yazıyor. Geçıştirmek isteyeceğim bir mesaj değil bu. Öncelikle, “Çok güzel bir soru” diyerek zaman kazanmaya çalışıyorum. Bir o kadar da zor bir soru. Gerçekten, ne yapıyorum?

Hiç. Hiçbir şey yapmıyorum. Yapılacak şey mi yok? Hayır, var. Hem de çok var. Ama ben her sabah kalkıp, “Artık bu saatten sonra bir şey yapılmaz” denecek zamana kadar bekliyorum. Çok saçma görünüyor ama başka bir açıklaması olabilir mi bu durma halinin. Her gün akşam olmasını, akşamları da sabah olmasını bekliyorum. Bazen hafta sonunu bazen pazartesiye bekliyorum. Temmuz’u bekliyorum, sonra Eylül’ü bekliyorum.

Tanpınar, “Şark, oturup bekleme yeridir” diyordu bir romanında. Çok severiz biz beklemeyi. Atatürk’ü bekleriz memleketi kurtarsın diye. Peygamber bekleriz adaleti sağlasın

diye. İsa Mesih'i bekleriz dirilsin diye. İsrail'i bekleriz kıyamet kopsun diye, ben bu işe talibim aslında, üfleme işine...

Bir de önder bekleriz devrimi örgütlesin diye. Devrim de sevgili gibi bir şeydir. Beklersen gelmez. Ha zorla da getiremezsin, orası ayrı. Ama kendi kişisel devrimimizi yapmadan, kendimizi var edemededen kurtuluş destanları yazarız hayalimizde. Özgürlüğe şiirler yazarız ama elimizi uzatıp da dokunmadığımız o saçları uçuşturursun diye bir rüzgar bekleriz.

Ben de iyi bir bekleyiciyimdir. Hiçbir yere başvurmayıp iş teklifi beklediğim de olmuştur, yere dökülen suyun buharlaşarak yok olmasını beklediğim de. Hiç ayırmam, gelecek olanı da beklerim gelmeyecek olanı da. Ama artık değişmeli bu. Bundan on sene önce bir A4 kağıdına kocaman, "Hayatımı değiştirecek olayı bekliyorum" yazmıştım. Beş sene önce de altına küçük bir not düşmüştüm, "Hala bekliyorum" diye. Bugün bir not daha düşünüyorum: "Beklemek istemiyorum."

Baharları, yazları beklemek istemiyorum. Bir fırsat, bir işaret, bir koşul beklemek istemiyorum. Eşitliğe, hakkımız olana, doğaya uygun olana doğru hemen ve şimdi hareket etmeliyiz...

Ama nasıl?

Zihnimin zorlandığını hissediyorum. Eski bir tasavvuf öyküsü geliyor aklıma. Bir gün ermiş olarak tanınan birinin yanına bir grup insan gelir ve, "Bize ermiş olduğunuzu kanıtla, bir mucize göster" derler. Ermiş de, "Ne istiyorsunuz?" diye kendinden emin bir şekilde sorar. Gruptakiler, "Ne istersek yapabilir misin ki?" diye üstelerler. Ermiş tekrar eder, "Her şeyi yapabilirim." Grup bir süre düşündükten sonra, "Şu karşıdaki dağ hareket ettirerek yakınıma getir" der. Ermiş kişi yüzünü dağa doğru dönerek, "Gel ey dağ!" diye haykırır. Dağda bir hareket olmaz doğal olarak. Ermiş tekrar bağırır: "Gel yüce dağ!" Bu sefer de dağ hareket etmeyince ermiş gruptan ayrılıp o tarafa doğru yürümeye başlar. Gruptakiler Ermiş'in arkasından, "Nereye gidiyorsun?" diye seslendiklerinde Ermiş şöyle cevap verir: "Bizde kibir yoktur, dağ bize gelmezse biz dağa gideriz."

O halde, eşit bir düzen bize gelmiyorsa biz ona gitmeliyiz...

Hikayedeki dervişten bir devrimci çıkarmayı beceren zihnim, bir yandan beni hareket etmeye teşvik ederken bir yandan da gittikçe bulanıklaşıyor ve halsiz bedenimi uyku perisinin kollarına teslim ediyor.

Başım yana doğru düşerken rüyalar alemindeki ben hızla yerinden doğruluyorum. Hışımınla evden çıkıp komşunun zilini çalıyorum, kapıyı açan adama elimdeki makası göstererek, “Bir daha o kadına sesini yükseltirsen senin dilini keserim” diyorum. Bir yandan da yüzümde psikopatça bir ifadeyle makası havada birkaç kez açıp kapatıyorum. Kendimi tanıyamıyorum. Oysa ben evdeki bitkilerin kuruyan yaprak uçlarını keserken dahi, “Özür dilerim ama sizin iyiliğiniz için yapıyorum bunu” diye açıklama yapan biriyim. Normalde böyle deli değilim yani.

Sonra merdivenlerden hızlı hızlı inerken kapı önlerinde duran bebek arabası, bisiklet, çöp ne varsa tekmeleyerek dağıtıyorum. Ayakkabıların üstünde tepiniyorum.

Derken inip sokağa çıkıyorum. Apartmanın girişini kapatan arabanın sahibine sesleniyorum, adam geliyor. Bana bak” diyorum, “Bir daha bunu burada görürsem gece ateşe veririm bu arabayı, haberin olsun.” Yapacağımdan şüphem yok.

Sokağın köşesindeki kafeye giriyorum. “Braille menü var mı?” diye soruyorum. “Yok” cevabını alınca, masalardaki menüleri tek tek toplayıp çöpe atıyorum. “Ne yapıyorsun?” diye soranlara, “Çöp bunlar, çöp!” diye bağıriyorum.

Oradan çıkıp meydana doğru yürüyorum. Birileri yanıma yanaşıp kolumu tutarak nereye gittiğimi soruyorlar. “Sana ne!” diye bağıriyorum, sonuna da şu üç harfli cinsiyetçi küfürü ekliyorum. Dedim ya sanki ben değilim, tanıyamıyorum kendimi. Öyle öfkeliyim. Kaldırımda karşıma çıkan masa ve sandalyeleri tekmeleyerek dağıtıyorum. Çay bardakları şangır şungur seslerle savruluyor. Sandalyeler yola doğru yuvarlanıyor. Yol kapanınca araçlar korna çalmaya başlıyorlar. “Ne var!” diye bağıriyorum onlara. “Yolun ortasında sandalye durunca sorun oluyor değil mi? Kaldırımda durunca da aynı şekilde sorun oluyor” diyorum. Dükkan sahibi arkamdan söyleniyor, “Ben belediyeye kaldırım kirası ödüyorum” diyor. Aynı hızla belediye binasında alıyorum soluğu, “Benim hakkım olanı” diyorum, “Kamusal olanı, nasıl kiraya verirsiniz!” Belediye binasının camını çerçevesini indiriyorum. Dosya dolaplarını, bilgisayarları yere indiriyorum, “Siz burada ne iş yapıyorsunuz” diyerek ofisi dağıtıyorum. Tüm bunları yapmam için delirmiş olmam lazım diye düşünürken duraksıyorum.

Bir anda her yana telsiz sesleri doluyor. Resmi giyisili kişiler sarıyor çevremi. Birisi omzuma dokunuyor. Sakin ve bilmiş bir sesle konuşuyor: “Bu böyle olmaz” diyor. “Nasıl olur?” diyorum. “Her şeyin bir şeyi var” diyor, “Bekleyeceksin.”

“Neyi bekleyeceğim?” diye soruyorum.

“Dilekçenin cevabını” diyor. “Ne dilekçesi?” dememe kalmadan tüm odayı şiddetli bir daktilo sesi kaplıyor: “En temel ve meşru haklarımın tarafıma iadesini arz ederim...”

O esnada üzerimde birden bire belirmiş olan beyaz gömleğimin düğmelerini boğazıma kadar iliklemeye başlıyorum. Yaka kısmını da iyice sıkıştırdıktan sonra konuşabiliyorum. “Elbette efendim, biz neyin doğru neyin yanlış olduğunu çok iyi biliyoruz. Kötü ve saçma bir rüya bu yalnızca. Her şeyin bir şeyi var sonuçta...”

Nihayet, kan ter içinde, huzursuz düşlerimden iyi bir bekleyiciye dönüşmüş olarak uyanıyorum.

Klimayı açmak için kumandayı ararken elim telefonun ekranına dokunuyor.

“x kişisinden mesaj” diyor, “Ne yapıyorsun?”

BURAK VE MERAL'E CEVAP: GÖNÜLLÜ ESARET

Engin Yılmaz

engin_yilmaz@yahoo.com

Sayı: 77, Temmuz 2020

EEEH dergi 76. Sayımızda iki harika yazı döküldü Burak ve Meral'in klavyelerinden. . Burak Kalabalıklar içinde yalnız oluşumuzdan ve bizi biz yapan var oluşumuza neden sahip çıkmadığımızdan yakınıyordu. “Neden farklılıklarımızla eşit bir yaşam istememiz , aynı farklılıkları paylaştığımız insanların tepkisini çekiyor”, diye soruyordu Burak. Yanıt olarak da kişinin yalnızlaşmaktan, konfor alanını terk etmektan korkmasını gösteriyordu. Meral ise bir başka kıyıda o kalabalıkların davranışlarını fena sorguluyordu. İnsanların Vicdan, ahlak, yardım adı altında nasıl da daha çaresiz, daha aciz, daha zor durumda olanlardan haz aldıklarını çok güçlü ve cesurca analiz ediyordu. Aslında yardım etme davranışında, yardım edilen taraf ne kadar güçsüz ve biçare görünürse, yardım etmeden alınan hazzın o derece arttığını gözler önüne seriyordu. Meral alternatif çözüm önerisi olarak yardım yerine dayanışma, hak ve eşitlik kavramlarını ortaya koymamız gerektiğini söylüyordu yazısının sonunda oldukça naiifçe.

Ben de her iki dostumu çok büyük bir keyifle takip eden bir okurları olarak zihnimde taşan deli soruları bir kez daha, ama daha güçlü biçimde düşünmeye başladım.

Sevgili Burak, Çok iyi hoş söylüyorsun ama, nedir bu geçici konfor alanı? Nasıl olur da insanın kendi varlığını reddetmesine dek sürükler özgürlükten gönüllü köleliğe bizleri? Peki Sevgili Meral, değerli editörüm, Sence Özgürlük, dayanışma, eşitlik gibi kavramları yardım ve üstünlük yerine koymak nasıl başarılabilir. Ya bu yer değiştirmeye en başta aciz diye gördüğümüz bireyler karşı çıkıyorsa, ya bu insanlar gönüllü esarete esir edenlerden çok daha fazla bağılırsa ne olacak?

Yazılarımızda, sosyal model, sağlamlık, mikro saldırgan davranışlar, bizi örseleyen tutumlarla ilgili çok konuştuk. Tüm bunların ortak bir teması vardı, yeti farklarını engele dönüştüren şey çevresel faktörler ve toplumsal önyargılardır. Yanlış anlaşılmasın, halen sonuna dek arkasındayım bu görüşümüzün. Yalnız bu toplumsal eşitsizliği, normalin kesin üstünlüğünü yeniden üreten yalnızca toplum mu? İşte burası ciddi tartışılmalı. Gerçi bunu da yanıtladık EEEH Dergi satırlarında ve önemli bir kavramdan bahsettik: kanıksanmış sağlamlık. Yani kraldan çok kralcı olmak, kendisini anormal ve eksik, çevresini mutlak gerçek ve üstün kabul etmek. İyi de

niye? Kişi neden bile bile kendini daha eksik, daha anormal, daha aciz görme eğiliminde? Bu nasıl bir geçici konfor alanı yaratıyor da terk edemiyor, edenlere karşı nefret diline varan saldırılarda bulunuyor. Kişiyi kendisini biçare ve eksik, çevresini vazgeçilmez doğru ve üstün olarak nitelerken besleyen motivasyon ne? Zor ve tehlikeli sulara girdim, bakalım boğulmadan kurtulabilecek miyim?

Önce insanların kendilerinden olmadığını düşündükleri gruplara karşı takındıkları tavrı bir irdeleyelim. Ya ayrımcı ve nefret dili içeren durum söz konusudur ya da acıma ve merhamet. Beyaz ırkın siyahlara, heteroseksüellerin farklı cinsel yönelimli insanlara, yerleşik halkların göçmenlere ve yabancılara karşı genelde kullandıkları dil nefret ve aşağılama dilidir. Sözde sağlam olanların sakat olanlara karşı tavırları da acıma, merhamet ve yok sayma içerir. Gerçekte iyice bakarsak bunların kökenleri de aynı noktaya bağlanır, ama şimdilik bunu es geçip farklara göz atalım. Acıma, nefret ve aşağılama barındıran birinci grupta asıl mesele mevcut pastanın paylaşımı ve iktidar sürecidir. Ekonomik kriz dönemlerinde yabancı düşmanlığının ve buna çanak tutan politika ve politikacıların nasıl tavan yaptığını hatırlayın. İnsanlık Homo Sapiens olduğundan beri önemli bir yetenek keşfeder. Kolektif yaşam. Bu şekilde birbirleriyle konuşarak daha iyi beslenir, daha iyi korunur ve daha iyi barınır. Tabii düşmanlarıyla da daha iyi savaşır. Yalnızca yırtıcı hayvanlar değildir bu düşmanlar, Kendileriyle aynı dili konuşmayan, aynı bölgeden olmayan insanlardır da aynı zamanda. Savaşlar, kıyımlar hep bir toprağa sahip olmak bir bölgeyi sahiplenmek uğruna yapılır. İşin içine rant girdiğinde kardeşler bile düşmanlaşabilir birbirine. Kaynaklar kısıldığında BU kıt kaynakları hangi üstün grubun paylaşacağına karar verilmesi gerekir.

Bu da bizi azınlıklara karşı takınılan ikinci nedene getirir: İktidar. Mevcut bir bölgede hakimiyeti kim sürdürecektir? Kararları kim verecektir? İktidarı sürdürmek aynı zamanda kaynakların nasıl dağıtılacağını da belirlemek anlamına gelir. Bin yıllardır erkek egemen bir toplumun kadınlara yaptıklarını ve inşa ettikleri toplumsal cinsiyet rollerini bu bağlamda okuyabiliriz. Bizimle yaşayabilirsiniz, ama bizim kurallarımızla ve bizim hizmetimizde.

Bin yıllardır süre gelen bu iktidar mücadelesi Fransız ve Sanayi devrimleri sonrası imparatorlukların milletlere dönüşmesiyle başka bir boyut kazanır. Artık belirli topraklarda yaşayan insanları tek tipleştirmek, farkları güya bir potada eritmek ve millet denen kavramı yaratarak o milletten olmayanları dışarıda bırakmak 19. Ve 20. Yüzyılların önemli karakteristikleri olarak karşımıza çıkar. 1 ve 2. Dünya savaşlarının asıl temel nedeni pasta

paylaşımında yaşanan anlaşmazlıklar ve bunun belirli haklara yüklenmesi olmuştur. Yeni bir millet yaratmanın en kolay yolu da bir grup arasındaki benzerliği arttırmak ve diğerlerini de aşağılayarak bir öteki yaratmaktır.

Olayı dergimizin temasının dışına taşımak değil niyetim. Yukarıdaki meseleleri sosyologlar zaten daha derinlemesine inceledi, inceliyor. Konuyu buradan başlatmamın nedeni, aslında sakatlığın da tıpkı beyaz siyah olmak, erkek, kadın veya farklı cinsel yönelimlerde, ya da göçmen olmak gibi bir azınlık çoğunluk meselesi olduğunu anlamak ve anlatmak. Fakat önemli bazı farklar var. En azından görünüşte toplum sakatlara karşı nefret dilinden çok acıma, merhamet, koruma ve himaye dilini kullanıyor. Gerçi Corona sürecinde İsrail gibi ülkelerde de gördüğümüz gibi İş kısıtlı imkanlara gelince, Sakatlar ve yaşlılar, Yani toplumun görece işe yaramayan olarak görülen kısımları ilk gözden çıkarılan kesimleri olabiliyor ve tedavi de öncelik tanınmayabiliyor. Hitler'in de Devlete olan maliyeti nedeniyle gaz odalarını ilk sakatlar için kullandığını ve yüz binden fazla engelli bireyin bu şekilde katledildiği T4 programını biliyoruz. Yani aslında yine en altta yatan köken kaynak paylaşımı ve insan tehdit hissettiği an, acıma, merhamet benzeri duyguları unutup maskesini çıkarıyor. Bununla ilgili Maske diye bir yazı yazmıştım okuyabilirsiniz Dergimizin önceki sayılarından birinde.

Her neyse, en azından görünüşte, sakatlara karşı takınılan tavır Acıma, merhamet ve yok sayma içeriyor. Bunun iktidarlar açısından önemli bir nedeni var. Sakatlara karşı gösterilen güya sevecen, babacan ve koruyucu tutum, diğer azınlıklara karşı olan tutumları da meşrulaştırmaya yarıyor. Şöyle ki, gücü elinde bulunduran erk, en güçsüz ve çaresiz olarak belirlediği kişilere yardım ederek, bağışlarda bulunarak, onları koruyup kollayarak, topluma bir mesaj veriyor: Bakın ben ihtiyacı olanlara karşı pek merhametliyim. Tıpkı Meral'in tartıştığı iyilik, vicdan gibi enstrümanların çaresizler üzerinde kullanılması durumu. Birilerine de farklı davranıyorsam, bilin ki onlar bunu hak edecek bir şeyler yapmışlardır.

Olaya bireyler açısından bakarsak da, herkesçe güçsüz, eksik olarak görülen birine açıktan açığa nefret söylemi, aslında kişinin kendi bütünlüğüne zarar verme tehlikesini beraberinde getiriyor. Çünkü bu durumda dengi olmayan birine dengiymiş gibi muamele etmiş oluyor. Bu da kendisini daha eksik hissetmesine veya başkalarının onu öyle algılamasına neden olabilecek bir şey ki, kabul edilemez hiçbir biçimde. Bunun yerine ona merhamet göstermek, yardım ederek kendi egosunu güçlendirmek, olmuyorsa uzak durmak ve yok saymak çok daha

kolay ve verimli oluyor. Yani aslında normal diye kabul edilen bireyler sakat kişiyi pasta paylaşımında rakip bile görmüyor çoğu zaman.

Hissedilen bir duygu daha var: Korku. “Ya günün birinde onun gibi olursam? Ya ben de bir uzlumu kaybedersem?” Bu duygular çoğu zaman açık açık dile de getiriliyor. Herkes potansiyel birer engelli adaydır söylemi bunun bir yansıması. Hasılı, , sakatlara yapılan yardım manevi olarak onun gibi olmama isteği ve karşılığında gerçekleşiyor bir nevi. Mümkün olduğunca engelli kişiyi rahat ettirelim ki, daha iyi bir insan olalım, ve iyi insan olarak başımıza böyle felaketler gelmesin düşüncesi bazen bilinçli, bazen bilinçsiz hep akıllarda yer alıyor.

Tekrar yazının başına dönelim şimdi: peki nasıl oluyor da, toplumda engellilere karşı takınılan görünüşteki acıma, merhamet, koruma ve yok sayma içeren tutumlar engellilerde geçici bir konfor alanı sağlıyor? Böyle bir şey yok mu acaba? Ben mi hayal görüyorum. Eğer durum buysa, niye sağlamlılığı eleştiren, Engellilerin eksik değil farklı olduğunu söyleyen, Burak’ın dediği ayrık otlarını temizlemeye çalışan sakatlar en çok da kendi akranlarıncı aforoz edilmeye çalışılıyor. Bu yazı sonrası muhtemelen ben de bir kez daha aforoz edileceğim ama, her zamanki gibi bizimkisi tarihe bir not. Esas mesele şu: Engellilere karşı takınılan acıma, merhamet ve yok sayma tutumları, aslında bir bakıma engelli kimselere hareket alanı veriyor. Kandırmaca bir özgürlük alanı. Engelliler sorumlulukları olmadan diledikleri şeyleri yaptıklarını var sayıyor. Ailelerinin maskotları oluyor. Azıcık bir yeteneği olsa bile dahi muamelesi görüyor. Çevrelerinin ibretliği oluyor. Azimleriyle etraflarına büyü saçıyor

Öğrencilerse, kimisi tanınan ayrıcalıklarla bazı derslerden muaf olarak, kimisi kayırmalarla üst sınıflara geçiyor. İşe girerken kontenjan elde ediyor. Erken emekliliğe hak kazanıyor, önemli zamanlarda idari izinli oluyor. Otobüse, trene bedava veya indirimli biniyor. Çocukların yaptıkları yaramazlıkta ana babalar onu değil kardeşlerini cezalandırıyor. Sıra beklerken en öne geçiriliyor, yemek yerken hesap ödettirilmiyor...

Her şeyden daha önemli bir ayrıntı var, Kimse açık açık diğer azınlıklara gösterdiği nefreti engellilere göstermiyor. Ne kadar kötü bir şey yaparsa yapsın, onu kullanılmış bir mağdur diye niteliyor. Yani kısaca aslında engelli kimse bir çeşit dokunulmazlık elde ediyor. Fakat bu dokunulmazlığın da bir sınırı var. Siz eksik ve kusurlu olduğunuzu tartışmasız kabul ettiğiniz, etliye sütlüye karışmadığınız size tanınan sınırları aşmadığınız sürece dokunulmaz oluyorsunuz. Sizden beklenen bazı karşı davranışlar var, minnettar kalmak, inanıyorsanız dua etmek, size

verilenle yetinmek, itiraz etmemek. Tersine başvurduğunuz an, “Gözlerin görmüyor sana iş vermişiz” söylemi karşınıza çıkıveriyor.

Aslında tüm azınlık gruplarda çoğunluğun yarattığı eşitsizliği savunan ve bu şekilde grubun mücadelesini geriletken insanlar var. Kadınların, siyahların içinde, yapılan mücadeleyi radikal bulan, yapanlarla mücadele eden, grup içinde söz sahibi olmak için çoğunluğun iktidarını benimseyen çokça insan var. Onlarda da kendilerini tutan ipe sarılıp sorumluluk almadan davranma sarhoşluğu mevcut. Ama konumuz engelliler olduğu için ben orasını daha çok işliyorum.

Ortada bir sessiz anlaşma var kısaca. Bazı kurumlar Bu anlaşmayı geçmişten bugüne net biçimde kullanıyor. Ben daha yeni ergenlik dönemindeyken, Sakat bireylerin oluşturdukları STK’lerin konusu sokak müzisyenleriydi. Her meydanda, acıklı bir müzik, ağlak bir ses eşliğinde şarkı söyleyip mendil açan kör kişileri görmek neredeyse olağandı. Bugün benzer gruplar evrilmiş görünüyor. Hemen her okulda bir zarf toplama olayına şahit oluyoruz. Kimse ses çıkaramıyor buna. Çünkü, toplumca olağan olan aciz engellilerin yardım istemesi. Ve bırakın eleştirmeyi, bunu yapan kişiler ancak alkışlanır çoğu kimseye göre. Bazıları da pahalı biletler satıp olmadık konserler için paralar topluyor insanlardan. Belli ki, ciddi bir gelir var burada.

Bunlar çoğumuzun kesinlikle reddettiği, mücadele ettiği durumlar. Fakat Halen bir çok engelli örgütü de hak olarak, indirimleri, kontenjanları, muafiyetleri doğal bir kazanım şeklinde görüyor, temel politikalarını bunların etrafında örüyor. Onlara göre engellilerin dezavantajları ancak bu tarz uyarlamalarla giderilebiliyor. Sözde geçici denen bu tedbirlerin somut olarak ne zaman nasıl sona ereceği, nasıl daha eşit bir yapıya ulaşılacağı asla söz konusu edilmiyor. Böylece de sizi eşitlemeye değil, merhamet elini uzatarak tatmin olan erke, bunu yeniden ve yeniden yapması için bir fırsat tanınmış oluyor. Ama kısa vadede engelli bireyin işi görülüyor. Birey olmayı kaç kişi o kadar önemsiyor?

En son yazımda birey olmanın haklar kadar sorumluluklar da getirdiğini yazmıştım. Karar mekanizmalarına dahil olmak istediğinizde, aynı zamanda herkes kadar size verilen sorumlulukları da yerine getirmeniz gerektiğinden bahsetmiştim. Fakat siz engelliği diğer azınlıklar gibi bir kitleye dönüştürdüğünüzde, Acıma ve merhamet duygusunun verdiği dokunulmazlığı kaybediyorsunuz. Çaresiz, aciz olmadığımızı haykırırsanız, sorgulanmadan size yapılan yardımları reddetmiş oluyorsunuz. Ne uğruna, Eşit haklar, ayrımcı olmayan bir yaşam için. Peki bunu diğer azınlıklar elde edebildiler mi? Yanıtı olumlu değilse, Niçin bu riske

girilsin? Onun yerine size tanınan gönüllü esaret çok daha güvenli değil mi? Size verilenle yetindiğiniz, iplerinizin başkalarının elinde olduğu, ama gevşek olduğu için tutanlara minnettar kalarak özgür olduğunuzu sandığımız bir dünya?

İşte Sevgili Burak, senin bahsettiğin geçici konfor alanı bu. Bu konfor alanından çıkmak, toplumca sağlanan görece dokunulmaz zincirli alanı terk etmek demek. Sizi tutan ipler olmadığında, nereye, nasıl gideceğine kendin karar vermen demek. Yani kolay olanı bırakıp zor yolu seçmek demek. Neden çoğu kişi rahatını bıraksın sence.

Ve Sevgili Meral, evet haklısın, ahlak ve yardım anlayışı bir grubu daha aciz gösterdiğinde daha da büyük bir tatmine dönüşüyor, ama tatmin olan kadar tatmin eden de sürece aynı ölçüde razı olduğundan durumu değiştirmek o kadar kolay değil. Yani yardımın yerine dayanışma, hak ve eşitlik kavramlarını koyabilmemiz için, çaresiz, aciz görülen grubun da durumu sorgulaması, baş kaldırması gerekiyor. Bunu yapabilmek ise geçici rahatlık ve sorumluluk almadan elde edilen geçici dokunulmazlığın aslında gönüllü bir esaret olduğunu kavramaktan geçiyor.

BENİ HOYRAT BİR MAKASLA ESKİ BİR FOTOĞRAFTAN OYDULAR

Burak Sarı

buraksari2014@gmail.com

Sayı 77: Temmuz 2020

Temmuz yanıyor içimde. Hiç korlanmamış bir ateş sürekli yenilenecek büyüyor. Her temmuz böyle alev alır içim. Kendimi aradığım yerde kavrulurum. Yapışır elim tellere belki hiç bulamayacağım bir tınının hasretiyle. Ararım Hasret'i tellerde. Bağlamamın karakteri olan Hasret'i. Ararım bitmeyen bir umutla. Sonra beni hoyrat bir makasla eski bir fotoğraftan oyarlar. Makasın her deviniminde kendimi bulurum. Sarılırım bir köy okulunun bahçesinde kavaklara. Bir cura sesi kulaklarımda ve o bilindik türkü. "Ayrılık hasreti kar etti cana. Seher yeli sevdiğimden ne haber" Yine bildik bir el usulca dokunur tellere meydan okur "Ne şeytan tanırım nede peri cin. Konuşan insanım görsünler beni" Kamçılar beni bu dizeler. Ateş kirli ellere geçmişse suç onun mu? Seslenir Promete derinlerden. Ateşi çalın o kara ellerden ve yüreklerinizi ısıtın. İşin sırrı burada işte. Engizisyonla, ötekileştirmeye, toplumsal baskıyla mücadele edebilmenin tek yolu bu. Hayatın her alanında korkusuzca yürümek. "Yürümek yürümeyenleri arkada boş sokaklar gibi bırakarak" Tüm ötekileştirilenlerin birbirini anlayarak kendi yöntemiyle ben varım demesi. Böyle bir iç dökmeyle örnek vermek istemesem de bizim engellenmişliğimiz üzerinden anlatacağım meramımı. Körlere de bazı haklar verilmeli değil! Körlere farklılıklarıyla bu toplumda eşit yaşamak zorunda gerçeği inatla savunulmalı. Toplum tarafından agresif görünürüz diye meramımızı üstü kapalı anlatmaktan vazgeçilmeli. Konfor alanımızın zarar görmemesi için özgürlüğümüzden ve geleceğimizden taviz vermekten kaçınılmalı. Özetle: eğip bükmeden, yumuşatmadan, uzlaşmadan kendimiz gibi yaşama hakkını savunmalıyız. Ne söylemek istiyorsak onu söylemeli ne yapmak istiyorsak onu savunmalıyız. Eğip bükmeden uzlaşmadan. Tarihsel mirasımızda "Güneşime gölge etme" diyenler, "Dönen dönsün ben dönmezem yolumdan" diyenler vardır. Ve ileriye atılan her adım o meydan okumanın eseridir. O zaman giderken, tellerde aradığım tınıdan bir dize bırakayım ve bu aylık veda edeyim.

"Sevdanın güzelliğinde

Canın cana hasretinde

İnançlı yürekleriyle Kavganın ateşlerinde
Yananlara selam olsun”

SINIFLANDIRMALAR

Kadir Efe Civan

kadirefe2661@gmail.com

Sayı: 77, Temmuz 2020

Merhaba değerli dergidaşlarım, yazı kurulu da onaylarsa bu benim Eşit, Erişilebilir, Engelsiz Hayat Dergisi'ndeki ilk Yazım olacak. Pardon, kendimi tanıtmadım. Ben Efe Civan. 26 yaşımdayım. İstanbul'da yaşıyorum ve öğrenciyim. Klişeler olmazsa olmaz bence hayatta. Öncelikle, okuyan taraftan hem okuyan hem yazan tarafa geçtiğim için sevinçliyim. Ülkemizde malum salgın kontrol altına alındı gibi ama ayrımcılık, cinsiyetçilik, sağlamlılık, ötekileştirme hala kontrol altına alınamadı ve bu tutumlardan korunabilmek için kolonya falan işe yaramıyor. Kabul edelim ki içinde yaşadığımız toplumun ezici çoğunluğu sağlamlı, ötekileştirici, cinsiyetçi ve ayrımcı. Dahası; bunu kendi gibi olmayan herkese, Hayatın her alanında o kadar hissettiriyor ki bir gün ezici çoğunluktan biri olmaktan korkuyorum.

Mesela; şehir içi toplu taşıma aracına bindiğimde kör olduğum için kartımı okuttuğum cihaz farklı bir ses çıkarıyor, arkamdaki yolcu öğrenci ise cihazın onun kartına çıkardığı ses de farklı, daha sonra otobüse başka birisi biniyor ve cihaz o kişinin kartına da farklı bir sesle tepki veriyor. Ben ön koltuklarda seyahat etmeyi sevdiğim için cihazın çıkardığı sesteki hareketle otobüse binen yolcular hakkında bir fikir sahibi olabiliyorum. Oysa ki cihaz herkese aynı sesi de çıkarabilirdi.

Buradan otobüsteki koltuklara geçmek istiyorum. Hepsini farklı bir standartta. İstanbul'da hemen hemen her otobüste basamaksız olan iki tane koltuk var. Sözüm ona; bu koltuklar, sadece görme engelliler rahat oturabilsin diye yapılmış.

Bütün koltuklar basamaksız ve herkesin rahatça kullanabileceği bir standartta olabilirdi ama dedim ya ezici çoğunluk herkesi bir kitap gibi ayırır. Engelli dediğine farklı bir tuvalet yapacak, spor organizasyonlarında farklı tribünlere oturacak. Engelli dediği sınava girmek isterse illa ki bir okutman gönderecek ve soruyu okutmana okutacak. Kendi kullandığı alfabe üzerinden imza attırmak isteyecek. Her türlü mobbing yapacak kısaca.

Hep çoğunluğa uyacak azınlık ve hep azınlık olarak kalacak. Azınlık, kendinden 1 farklı ses çıkarana da çoğunluğun deyişiyi ötekileştirecek.

Hiç kimsenin cinsiyetinden ve farklılıklarından dolayı ötekileştirilmediği günlerin gelmesi dileğiyle...

SAKATLIK: YENİ BİR TARİH BÖLÜM 9: CESUR DÜŞKÜN ŞEYLER

Çeviren: Elif Nur Aybaş

elifaybas7@gmail.com

Sayı: 77, Temmuz 2020

Sunucu: Peter WHITE

Akademik Danışman: David TURNER

Yapımcı: Elizabeth BURKE

Peter WHITE

Bütün seri boyunca 18. Ve 19. Yüzyıllarda yaşamış sakatların gerçek seslerini keşfetmeye çalışmak gerçek bir güçlüktü. Israrlı kazıları sonucunda bir kısmına ulaşmamızı sağlayan tarihçilere büyük bir borcumuz var. Bu bölümde anlaşılması en zor grubun, çocukların şahitliklerini ortaya çıkarıyoruz. Tabii, ses kaydediciler ve radyolar öncesine dair yalnızca yazılı kaynaklarımız var ve çocukların yazdıkları pek çok bekçiyi aşmak zorunda. Örneğin bu iki çocuk hakkında ne söylemek gerekir?

Erkek Çocuk

Başka çocukların çay için koşturduklarını gördüğümde ve arkada kaldığımda hiç endişelenmiyorum. Bütün hayatım boyunca çok güçlü olamasam ve yatakta kalmam gerekse bile aldırmiyorum.

Kız çocuk

Çok fazla ağrım var ama en keskin olduklarında bile İsa'nın benimle olduğunu ve sabırla bana yardım ettiğini biliyorum. Onun kutsal ruhu İncil'in gecenin çok uzun gelmemesini sağlayan ayetlerini zihnime bırakıyor.

Peter WHITE

Hayır, tahmin ettiğiniz gibi bunlar gerçek çocuklar değil. Joana Bourke'un bana getirdiği 19. Yüzyıl propaganda broşürlerinden alındılar.

Joanna BOURKE

Duyduğumuz bu sesler, temel olarak dönemin ateşli Hristiyanlarının sesleri. Bu sözcükleri çocukların dudaklarına yerleştiriyorlar. İnsanlara sakatlığının Allah vergisi olduğunu, eğer metanetle davranırsa öteki hayatta karşılığını alacağını öğretiyorlar.

Peter WHITE

Peki ya bu yazılar kimi hedef alıyor?

Joanna BOURKE

Aslında o dönemde çok ağır hastalıklarla uğraşan geniş bir kitleye hitap ediyorlar. Demek istediğim, genellikle ne kadar çok insanın gündelik olarak acılar çektiğini unutuyoruz, acı çeken ve ihtiyacı olan herkese hitap ediyorlar, bu durumdaki insanlara nasıl davranmaları gerektiğine yönelik bir talimatlar bütünü.

Peter WHITE

Şimdi gerçekten etkileyici bir alıntı var. Gerçekten acı çekmediğini, çektiği acılarına onu ölüme hazırladığını söyleyen bir çocuk.

Erkek Çocuk

Acılarım arttığında koruyucumun benim için ne kadar çok acı çektiğini ve bu acıların bedenimi nihai dinlenişi için hazırladığını düşünüyorum.

Peter WHITE

Böylece sakat çocuk Viktorya dönemi ve vaizler için güçlü bir sembole dönüşüyor. Küçük ve masum, hastalıktan veya sakatlıktan kaynaklı acı çeken bir çocuğun sesi herkese ahlaki bir mesaj taşıyor: eğer onlar bu dünyanın acısıyla başa çıkabiliyorsa siz de yapabilirsiniz. Bu ilham veren figürler yaratan çocukları bütün Viktoryan ve Edwardian dönemi kurmacasında bulabilirsiniz. Küçük Tim, ya da the Secret Garden'da Katy'nin yaptıkları, .

Secret Garden'ın film uyarlamasından bir alıntı

Erkek çocuk

Öleceğim.

Kız çocuk

Ölmekle ilgili ne biliyorsun?

Erkek çocuk

Annem öldü.

Kız çocuk

Benim anne ve babam, ikisi de öldü.

Erkek çocuk

Sırtımda bir yumru var. Babamın sırtındaki gibi bir yumrum olacak ileride. Babam sürekli bağırır ve inler.

Peter WHITE

Peki gerçek çocuklar nerede? Kent Üniversitesinde sakatlık tarihi çalışmalarını sürdüren Julie Anderson'a 19. Yüzyılda çocuklar arasında ne gibi sakatlıkların yaygın olduğunu sordum.

Julie ANDERSON

Çok fazla kaza var. Çocuklar sokakta oyun oynuyorlar. Özellikle işçi sınıfı çocukları. Çok fazla trafik kazası var. Öbür yandan çiçek gibi hastalıkları da hesaba katmak gerekiyor. Cinsel yolla bulaşan hastalıklar da sağırılık ve körlük gibi durumlara yol açabiliyor ya da kızıl gibi hastalıklar...

Peter WHITE

Sanıyorum doğuştan gelen sakatlıklarda hayatta kalma oranı çok yüksek değil değil mi?

Julie ANDERSON

Hayır, çocuk ölümü çok az Victoria döneminde ama yeni doğmuş çocukları ölüme terk etmek çok yaygın. Hayatta kalma ihtimali düşük görülen çocuklar öylece yatağın altında bırakılıyor, bunun daha iyi olduğu düşünülüyor.

Peter WHITE

Karar anneler tarafından mı alınıyor, yoksa ebeler de olaya dahil oluyorlar mı?

Julie ANDERSON

Karar genelde ebe veya doğum hemşiresi tarafından yapılıyor. Eğer çocuğun hayatta kalamayacağı ya da gelişmeyeceği hissediliyorsa, genel olarak doğum yerinde bırakma anlayışı vardı ve maalesef ölüyorlardı.

Peter WHITE

Bebekleri kendi haline bırakma ya da öldürme ne kadar yaygındı bilmiyoruz ama yine de doğum öncesi görüntüleme tekniklerinin henüz gelişmediği bir toplumda beklendiğinden daha az doğuştan sakat çocuk vardı. Tabii, sağır ya da benim gibi kör çocukların doğum anında

sakatlıklarının anlaşılması daha zordu ve dolayısıyla hayatta kalıyorlardı. Böylece geç Victoria döneminde kör ve sağır çocuklar özel bir endişenin odağındaydılar. Yalnızca kırılğan değil aynı zamanda ahlaken de riskte görülüyorlardı. Çünkü İncil'in ayetlerini okuyamıyor ya da duyamıyorlardı ve ölümsüz ruhlarını kaybetme riskindeydiler. Sakat çocukların içsel affı kaybedecekleri korkusu, 19. Yüzyılda onları korumak için ortaya çıkan yardım kuruluşlarının patlamasının arkasında yatan sebepti.

'Cesur Düşkün Şeyler' Yıllık Raporu

Yıllar ve yıllar boyunca, felçli ya da çarpık bacaklarıyla hiçbir şey yapmadan oturan, kimsenin onlar için bir şey yapmadığı düşkün çocuklar. Acıklı bir şekilde acı çeken hasta çocuklar...

Peter WHITE

Düşkünler şeklindeki bu tanımlama, inanın ya da inanmayın, Zavallı Cesur Şeyler adındaki bir yardım kuruluşunun yayınlanmış külliyatından geliyor. Tüm ülkede sakat çocuklara onların umut şarkısı öğretildi.

Şarkı Söyleyen Çocuklar

Oh, küçük ya da tonlarca büyük dertler

Ya da neyi edinirsen, o derttir

Bunlardan zarar gördüğün doğru değil

Yalnızca bunu nasıl algıladığın sorun

Peter WHITE

Cesur Düşkün Şeyler loncası 1894 yılında Londra'da bir sosyal kulüp olarak başladı ve şubeleri hızla Kuzey ve Batı İngiltere'ye yayıldı Brighton, Bristol, Grimsby, Hereford ve Hull. Bir öğleden sonrası için sakat çocuklar birlikte oyun oynamak ve kendi sefil, arkadaşsız hayatlarından kaçmak için bir araya geliyorlardı. Swansea Üniversitesinden Mike Mantin Cesur Düşkün Şeylerin tarihini araştırıyor.

Mike MANTIN

Komünitenin tüm üyelerinin bir üyelik kartı vardı ve logoları kılıç geçirilmiş bir koltuk değneğiydi. Üyelerin ortak mottosu Latince 'laetus sorte mea' yani "Kendi payımla mutluyum"du.

Peter WHITE

Yani bir bakıma insanları kendi payına düşenle mutlu olmalarını öğütlemek biçiminde bir anlayış vardı değil mi? Memnuniyet empoze ediyorlardı insanlar için.

Mike MANTIN

Evet, şimdi bu şekilde okunabilir. Loncanın yayınlarının büyük bir kısmında ‘acınası’ kelimesi geçiyordu.

Peter WHITE

Peki ya bu cesur düşkün çocukların gerçekten ne düşündüğüyle ilgili bir fikrimiz var mı?

Mike MANTIN

Çocukların perspektifini gösteren bir kaynağa ulaşmak çok zor çünkü bildiğimiz her şey lonca üyelerinin filtresinden geçmiş. Ve her şey inanılmaz derecede duygusallaştırılmış, örneğin küçük bir kız, iyi ki sakat olduğunu yoksa lonca ile tanışamayacağını söylüyor.

Okuma: Cesur Düşkünler Loncası Tarafından Yayınlanmış Bir Propaganda Metninden

"Oh, sakat olduğum için çok mutluyum" dedi bir gün kırsaldayken mutlu yüzlü bir kız. "Memnun musun?" Diye sordu geçmekte olan birisi, "Ne demek istiyorsun?" Küçük kız, "Loncada olmak çok güzel bir şey ve eğer bacağımsak sakat olmasaydı onlara katılamazdım," diye yanıtladı.

Peter WHITE

Bu ne kadar sürdü?

Mike MANTIN

Örneğin Bristol’da 1987’ye kadar devam etti.

Peter WHITE

Gerçekten mi?

Mike MANTIN

Evet. Ve loncanın neredeyse bütün ideallerini aynı şekilde sürdürdüler, küçük bir değişiklik haricinde. 1920lerde özellikle üye erkeklerin iş yerlerinde kendilerini kısıtladığı için şikayet etmeleri sonucunda loncanın ismi Handikaplılar loncası olarak değişti.

Peter WHITE

Her kelime için ayrı ayrı karşı çıkabiliriz, cesur, düşkün ve şey... Biliyor musun, ben de Bristol'da yatılı bir öğrenciyken benzer bir toplantıya gittiğimi hatırlıyorum. Çok fazla alkış vardı, muhtemelen çok az protesto olmuştur, ve geri dönmemiştik. Bununla birlikte tuhaf olsa da bu gibi hayır kurumları şimdi, bu ülkede engellilik algısı üzerinde kalıcı bir etkiye sahiplerdi.

Julie ANDERSON

Bu mirasın çok problemliliğini düşünüyorum. Çünkü sakatların ihtiyaç sahibi ve acınası olduğu, Eğer belli bir şekilde davranmazlarsa hiç bir destek alamayacakları şeklinde bir anlayışı besliyor. Bunun daha çok Victoria döneminde oluştuğunu ve günümüzde de belli bir formatta devam ettiğini düşünüyorum.

Peter WHITE

Şimdi artık Victoria DÖNEMİNİN hayır ÖRGÜTLERİNİ ve kurumlarını, şu anda mücadele ettiğimiz neredeyse tüm engellilik imajlarının kökü olarak görebiliriz: bağımlılık, minnettarlık, acıma nesnesi olmak. Ancak, belki de bazıları için sokaktaki hatta evdeki yaşamlarında bir iyileşmeye vesile oldular. Fakat yine, tüm sakatlık türlerini temsil eden sembolik figürler olarak çocuklara geri dönüyoruz. Sormaya devam ediyoruz,, geçmişte yaşamış engelli çocukların gerçek sesleri nerede?

Ne kadar sömürücü olsa da, hayır kurumlarının kayıtları hala sahip olduğumuz en iyi kaynak. Yıllık raporlarında, yatılı öğrencilerinin eve gönderdikleri mektuplarını yayınladı.

ERKEK Çocuk

Umarım sağlıklısınızdır. Onurlu milletvekili W.F. Gladstone kraliçenin başbakanı oldu. Lord Tennyson ekimin altısında öldü, kendisi büyük İngiliz şairi Laureate'ti. Çin'de yüzlerce insan kolera yüzünden ölüyor. Yeni Londra valisi beyefendi Katolik.

Peter WHITE

Gerçek değil tabii, dikte edilmiş bir mektup. Dahası hayatınızı hoş ya da tatsız yapma gücüne sahip yetişkinler tarafından dikte edilmiş. Bu programı hazırlarken, tamamen tesadüfen yalnızca tek bir kere gerçek bir çocuğun sesini duyduk. O da yine Swansea'deki sağırlar ve dilsizler kurumundan. Bu küçük kız 1906'da eve, babasına bir mektup yazıyor.

Küçük kız

Bazen evi çok özlüyorum. Beni ne zaman görmeye geleceksiniz? Burada ne kadar kalmam gerektiğini biliyor musun? Evi çok özlüyorum, sevgilerimi May'e iletin. Burada bütün çocuklar dilsiz, konuşabilen tek çocuk benim. Şubata kadar size yazamayacağım. Bana sık yazın.

Peter WHITE

PEKALA, Eğer bu kalbinizi incitmediyse, dahası: mektup adresine hiç ulaşmadı. Arşivlerde yeni keşfedildi, Principal'ın mektuplar kitabı arasına sıkıştırıldı. Mektup doğrudan küçük kızın el yazısıyla yazılmış, birisi yazım yanlışlarını düzeltmiş fakat sonra göndermemeye karar vermiş. Nedenini bilmiyoruz. Principal'ın onu neden kendi özel evraklarıyla birlikte tuttuğunu da bilmiyoruz. Bu kızın sesi arşivlerde kaybolmaya yüz tutmuş bir hayalet gibi, bir yüzyıl öncesinden bize sesleniyor, ve sesi hiç duyulmamış binlerce çocuk için konuşuyor.

Mutluluk mu?

Gülcan Altun

guleycane@gmail.com

Sayı: 77, Temmuz 2020

sebeder tartışmaları adlı Google grubunda adını GETEM'e eklenenler başlıklı eser paylaşımında görünce dudağımda bir tebessüm oluşturan Mutluluk filmini yazmak istedim bu ay. Hemen GETEM'i açtım. Bilgileri her eserde yaptığım gibi kopyaladım. Filmi indirdim ve uygun ilk anımda izledim. Ancak itiraf ediyorum ki hayal kırıklığına uğradım. Filmin dakikaları ilerledikçe kitaptan hatırladığım sahne ve kahramanları göremedikçe şaşırdım. Sonra kitaptaki her şey filme sığamaz ya diye kendimi avuttum. Sonunda bir de baktım ki kitaptan tamamen farklı bir şekilde sona eriyor yapıt. Doğrusu benim hayal kırıklığım senaryonun ya da filmin iyi ya da kötü olması ile ilgili değil. Şu an ona dair değil yazdıklarım. Beni hayal kırıklığına uğratan kitap ile film arasındaki aşırı kopukluk. Sanırım daha önceleri kitabını okuduğum pek bir film izlemedim mi ne? Çünkü kimi arkadaşların yorumlarından kitabını okudukları eserlerin filmlerinden tat alamadıklarını anımsıyorum.

Her zaman olduğu gibi film hakkında bilgi vererek başlayayım anlatmaya: Pek çoğunuzun bilebileceği gibi Mutluluk bir Zülfü Livaneli kitabı. Sırrı Süreyya Önder sinemaya uyarlamış. Senarist

Olarak üç ismi görüyoruz. Bunlar: Elif Ayan, Kubilay Tunçer ve onlarla birlikte aynı zamanda filmin yönetmenliğini ve yapımcılığını da üstlenen Abdullah Oğuz.

Filmin müzikleri çok tanıdık ve tahmin edeceğimiz gibi Zülfü Livaneli'ne ait şarkılar. Rol alan oyuncularını ise kısaca şöyle sıralayabiliriz: Talat Bulut, Özgü Namal, Murat Han, Mustafa Avkıran, Meral Çetinkaya, Şebnem Köstem, Emin Gürsoy, Lale Mansur.

Açıkça söylemeliyim ki beni şaşırtan bir şey de filmin yapım yılı oldu. 2007 yılına ait bir film ve ben yeni duyuyorum. Üstelik ancak insan yerine konup doğru dürüst izleme olanağına sahip olabiliyorum. Çünkü film Haziran 2020 tarihinde sisteme eklenmiş görünüyor. Ne diyeyim; eşişimi sallamayanlar utansın. Filme dönecek olursak dram türünde kategorilendiriliyor yapıt. Bu arada filmin yapım yeri GETEM tanıtımında Türkiye ve Yunanistan olarak okunuyor.

Mutluluk, araştırmalarım kapsamında okuduğum tüm sinema sitelerinde yedi üzeri not almış. Beyaz Perde'nin puanlama sistemi biraz daha farklı olduğundan ve ben bu siteyi çok sevdiğimden torpil geçerek onun puanlamasını ekstra alıyorum buraya. Beyaz Perde'de üyeler 4,3 olarak not vermiş filme. Üyeler genelde olumlu eleştirilerde bulunmuş ve film çok beğenilmiş. Sadece olumsuz olarak ağır olduğu ve kitabı okuyanlar için kitapla örtüşmediği söylenmiş. Ben de aynı şekilde düşünüyorum. Fakat Murat Han genelde beğenilmiş oyuncu olarak ama ne yalan söyleyeyim ben sesindeki özellikle hırsından kudurduğu zamanlardaki o şiddetini çok samimi bulmadım. Ancak zg Namal ve Talat Bulut rollerine çok yakışmışlar ve hakkını vermişler bence. Talat Bulut'un bir tek sarhoş hallerini gerçekçi bulmadım.

Siteleri tek tek gözden geçirirken film hakkındaki eleştirileri de okuyorum biliyorsunuz. Haber Türk sitesi bu bağlamda güzel bir toparlama yapmış. Meraklısı için kolaylık olması bakımından yazımın sonuna linkini ekleyeceğim. Ancak burada okurken dikkatimi çeken bir şeyi özellikle söylemek istedim. Ruhat Mengi Vatan'da Mart 2007'de yazdığı yazısında Zülfü Livaneli'nin Mutluluk romanı hakkında şu detayı vermiş. Livaneli bu kitapla dünyanın en büyük kitabevi zinciri Barnes and Noble'in "Yeni Büyük Yazarları Keşfedim" programı kapsamında verilen ödüllere Mutluluk'la "roman dalında" aday gösterilerek ödül almış.

Konusuna gelince Afiş betimlemesinde de göreceğiniz gibi şu cümlede film kendini özetliyor aslında: "Kaderinden kaçan üç kişinin mutluluğa yolculuğu..." Detaylandırmak gerekirse aslında filmin konusu tanıldı. ağ ne kadar gelişip değişse de bu toprakların kadınlarının yüzyıllardır yaşadığı bir dram ile başlıyor film. En yakınlarından biri tarafından tacize uğrayan ve kendini kaybetmiş bir halde bulunan ge bir kadın Meryem susmuştur. Konuşup haykıramamaktadır kimin yaptığını ve bu sebeple töreye göre ölüm fermanı verilir. Bu iş için ailenin askerden yeni dönen güvenilen tek erkek evladı görevlendirilir. Namus temizlenmelidir. Ancak Cemal verilen görevi bir türlü yerine getiremez ve ikilinin lme doğru başlayan yolculuğu İstanbul'daki entelektüel çevresinden ve zengin, kaypak hayatından sıkılan ve özgürlüğe yelken açan Profesör İrfan Kurudal ile çakışır. Rzđarın önünde anlık belirledikleri rotalarda savrulan l mutluluğa ulaşabilecek midir?

Gelelim sesli betimleme değerlendirmesine. Her zamanki gibi önce emekilerimizi sayalım tabii ki. Sesli Betimleme Metin Yazarı ve seslendirmeni: Emine Kolivar. Filmin altyazı ve işaret dili betimlemeleri de mevcut. Altyazısı ağrı Doğan tarafından kaleme alınmış. İşaret dili çevirisini ise Volkan Kurt yapmış. Teknik ekipte her zamanki gibi Nisa Namazova ile Dağ

Prodüksiyon ve Yeni Gökdelen Tercüme'yi görüyoruz. Son kontrolcülerimiz ise Fulya Akbaba, Beliz Coşar ve Samet Demirtaş. Afişi betimleyeni ise göremedim. Açıkça belirtilmemiş sanırım. Ancak afiş betimlemesinin özellikle çok güzel yapılmış olduğunu söyleyebilirim. Tüm detaylar, oyuncuların dış görünüşleri; afişteki görsel imgeler bütün ayrıntılarıyla hatta karakterlerin ve süs kabaklarının denizin üstünde gibi görünmelerine varana dek belirtilmiş. Tam benlik.

Filmin betimlemesi hakkında ise hemen hemen hiçbir şey bulamadım desem yalan olmaz. Betimleme işine tabiri caizse ömrünü vermiş, bu işin kitabını yazmış Emine Kolivar tarafından metnin yazılmasının böyle bir sonuç doğurduğunu söylesem bilmem diğer betimleme yazarları bana kızar mı? Kızmasınlar lütfen. Yalan değil. Hem benim yaptığım eleştirilerde derdim; detayları seven bir izleyici gözüyle tespit ettiklerimi söylemek. Bir de EEEH Dergi okurlarında bu konuda dürtüklemek. Bu sayede kendimi sinema eleştirilmeni gibi sanmak.

Betimlemeyi dinlerken kulağıma çarpan birkaç şey şöyle: Filmleri izlerken kendimi o kadar çok kaptırıyorum ki betimleme seslendirmeninin sesi resmen filmin içinde gibi oluyor. Filmden bir parça gibi yani. Tabii bunda filmlere uygun seçilen seslendirmenlerin etkisi de büyük bence. Emine'nin sesi de yine bu filme çok yakışmış. Ancak dikkatimden kaçmayan ya da en azından bana öyle gelen bir şey var. Normalde seslendirmenler filmi nőtür bir sesle okuyorlar. Ancak yine de Mutluluk'un ilk başında Emine o kadar nőtür ki sanki "şimdi ben bunu niye okuyorum" der gibi. Ben ilk duyduğumda güldüm için için.

Sonra "film boyunca görüntünün ekranı kaplamadığı ve bir siyah çerçeve içinden gösterildiği" söyleniyor. Bu güzel bir ayrıntı olmuş bence. Teşekkür ederim özellikle bu bilgilendirme için ben kendi adıma.

Bazı yerlerde çok boşluklar var. Orada hiçbir replik yok ve betimlemeci de bir şey anlatmamış. İnsan merak ediyor. Sahnede değişen hiçbir şey yok mu diye? Ancak müzikler o kadar güzel ki bir yandan da kendini ezgiye kaptırıyor. Örneğin tren sahnesi gibi. Geride Zara'nın sesinden "Böyledir Bizim Sevdamız'dan" bir kuple, ona eşlik eden tren raylarının tıngırtısı. Akşamın vaktinin iyice ilerlediği ve duman çökmüş gibi görünen dağların arasından usul usul gittiğimi duyumsadım bir an.

Trende Cemal'in uyuya kalmış olduğu sahnede rüya görüyor ve rüyasında çatışma var. Birkaç saniyelik bir şey. Bu bölüm için betimlemeci hiçbir şey söylemiyor. Denecek bir şey de yok aslında. Çünkü hemen sonrasında uyanıp yanında göremediği Meryem'i aramaya koşuyor.

İrfan'ın Meryem'e tekneyi bağlamayı öğretmek için urganı atıp da Meryem'in köyde ahırdaki sahneyi hatırlaması sonrası girdiği krizin ardından teknenin yemyeşil dağlar arasında bir koyda ilerlediğini öğreniyoruz betimleme seslendirmeninden. Hemen sonrasında ise İrfan'ın iskelede oturan Meryem'in yanına gittiğini söylüyor. Bence orada iskele yerine güverte denmeliydi. Zira teknelerin içinde iskele denen bir yer olduğunu ben daha önce hiç duymadım. Veyahut tekne ilerlemiyor aslında da süzülüyor bağlı olduğu yerde yavaş yavaş salınıyor olsa gerek. Bir sonraki anlatılardan anlıyoruz ki tekne gerçekten iskelede bağlı ve olduğu yerde sallanıyor. Yani orada yanlış olan kelime; "iskele" değil, "ilerliyor".

Dibine kadar bu toprakları yansıtan bir filmi izlemek isterseniz gönül rahatlığıyla tercih edebilirsiniz. Hem de en anlaşılır şekilde olan haliyle. Teşekkürler SEBEDER. Ve Hürriyet Gazetesi eleştirisinde M. Yılmaz'ın vurguladığı gibi: Birini tanımak isterseniz onunla yolculuğa çıkın. Güzel insanlarla yol arkadaşlığı yapabileceğimiz, yelkenlerini rüzgarların şişirdiği özgür yolculuklarda olabilmek ümidiyle. Gelecek ay görüşürüz.

[Habertürk-Mutluluk, tam not aldı](#)

EV İŞLERİNE SIFIRDAN GİRİŞ - 1

Murat Kefeli

M.K@MURATKEFELI.COM.TR

Sayı: 77, Temmuz 2020

Peşin peşin söyleyeyim: Eğer uzun süredir size ait bir yaşam alanınız varsa bu yazı dizisinden pek bir şey öğrenemeyeceksiniz. Ancak yazı dizisi içinde bahsedilecek olan bazı ürünleri duymamış olma olasılığınız da mevcut. Bu yazı dizisini, bir yerlere tayin olan veya üniversitede, üniversite sonrasında yalnız yaşamaya başlayan arkadaşlar için derlemeye çalıştım. Bir evin temel fiziksel ihtiyaçlarına ve ürün önerilerine yer verdiğim yazının bu parçası olduğundan sonra ev temizliğiyle ilgili konulardan dem vuracağım.

Tabii yazmak ve yaşamak tamamen birbirinden ayrı iki kavram. Tıpkı nasıl yapılacağını bilmek ile yapmamayı tercih etmek gibi... On sekiz gün boyunca elimi herhangi bir temizlik aracına sürmediğim dönemlerin varlığından bahsedersen "Hiji-Man" olmadığım da anlaşılır sanırım. Sevgili annem, "Ya şu evini temizle ya da temizliği ben yapacağım" dememiş olsa o süre kaç güne varırdı, pek fikrim yok... Aslında var da yok! Ama tabii bu on sekiz günlük temizliğe el sürmeme süresine mutfak dahil değil. Kim demiş, "Böcek fobisi hiçbir işe yaramaz!" diye? Neyse... Sanırım yazının giriş kısmı için yeteri kadar gevezelik yaptım, değil mi?

ÖNEMLİ OLAN İŞLEVİ DEĞİL BOYU

Yalnız yaşama sürecine başlanırken bana göre ilk yapılması gereken şey, "Halısız ev mi olur! Hasta olursun!" benzeri cümlelere kulağınızı tıkamak. Benim kişisel fikrim, körcül yaşam biçimiyle halının pek uyuşmadığı yönünde. Özellikle süpürme ve silme işinde hayli dert açıyor. Her ne kadar yer silme aşamasında, "Zaten üstünde halı var, altını silmesem de olur" avantajını doğuruyor olsa da kısa bir süre sonra çamurumsu bir birikinti de peydah oluyor!

Piyasada birçok farklı modelde ve tipte elektrik süpürgesi mevcut. Kimisi katlanabilen cinsten kimisi şarjlı kimisi torbalı kimisi de torbasız. Emin olmanız gereken tek şey var: Ürün adındaki "W" (Watt) değeri ne denli yüksek olursa emiş gücü de o kadar güçlü olur. Her ne kadar son yıllarda üretilen elektrik süpürgeleri, elektrik tüketimini azaltmak amacıyla düşük emiş güçlü olsa da piyasada hâlâ 2200-2800W aralığında süpürge satılıyor. Ürün seçiminde dikkat edilmesi gereken ikinci nokta boru ve uç aparatlar. Çoğu model "teleskop boru" olarak üretiliyor;

yani süpürgeborusunun iki parça ve alttaki parça üsttekinin içine giriyor. Bu süreçte tırtıklı ve klipsli bir yapı kullanıldığından boru boyunu istediğiniz seviyeye ayarlayabiliyorsunuz.

Hemen hemen her süpürge birer adet olmak üzere dikdörtgen, sivri uç, mini uç gibi adlandırılabilir uç aparatları bulunuyor. En önemlisi dikdörtgen olanı. Üstündeki manivela sayesinde bu ucun alt kısmında yer alan tekerlekler aktif-pasif hâle geliyor. Eğer içe çekili pozisyondaysa dikdörtgenin çevresindeki kıllı yapı ile süpürüyorsunuz -ki bence hiç de manidar bir şey değil. Tekerleğin olması hayli pratiklik sağlıyor bu yüzden fi tarihten kalmış bir modele denk gelerseniz bu özelliği kontrol etmeyi unutmayın derim. Sivri uç denilen aparatı da koltuk aralarını süpürmek için yapmışlar sanırım... Hiç deneme ihtiyacı duymamış olsam da utanmıyorum!

Son yıllardaki bazı ürünler "torbasız" ifadesiyle satılıyor. Süpürgeborusunun içinde herhangi bir torba yok. Ne denli kullanışlıdır pek fikrim de yok. Ama açıkçası süpürme eyleminde süpürge içine neyi çektiğinize dair fikrinizin olmayacağını dikkate alınca pek mantıklı gelmiyor. Neyse ki yeni nesil süpürge boruları ve uçları hayli akıllı... Spor ayakkabı için giyilen, kısa ve ince kumaştan yapılmış çorabı yerde unutmuş olsanız dahi içine çekmiyorlar. Yok siz ısrar ederseniz direnir deliler gibi böğürüyorlar veya benim ayak boyutum çocuk mezarı kıvamında olduğu için benim süpürgeborum böğürüyor.

EVREŞE YOLLARI DAR SİZE HIRDAVATÇI YOLU VAR!

Piyasada envayı çeşit yer silme seti var -ki üç kelimedenden oluşan bu tanımı kullanmamak için insan evladı buna kısaca "Vileda" diyor. "Twister vileda" olarak adlandırılan bir üründe bunlardan biri. Bu ürünün kova kısmında dönen bir mekanizma var. Siz mekanik yapıya sahip sopayı bastırıp kaldırdıkça vileda ucundaki suyun sıkılma işlemi gerçekleşiyor. Boyunuz uzunsa daha kullanışlı bulabilirsiniz ama uzun vadede pek de dayanıklı olduğunu iddia edemem.

Uzun boydan bahsetmişken belirtiyim. Üreticilerin dertleri nedir, bilmiyorum ama çoğu Vileda'nın sopası hayli kısa. Silerken hem yorucu oluyor hem de bel ağrısı yaratabiliyor. Büyük marketlerde ürün çeşidi bol olduğu için uzun sopalı ürünleri bulmanız da mümkün. Gelelim işin en önemli faslına...

Vileda ucu seçimi yer silme eyleminde kilit noktada. Bu ürünü alırken, "Ucuz etin yahnisi sert olur" atasözünü hatırlamanızı tavsiye ediyorum. Çünkü özellikle indirimli ürünler satan

zincir marketlerdeki vileda uçlarının fiyatı düşük; amma velakin sarkıt sayısı da az. Sarkıtların sayısı ve kalitesi sonuca hayli etki yapıyor. Ama ne olursa olsun kişisel fikrim elyaf veya benzer materyallerden üretilen vileda uçlarının başarılı olmadığı yönünde. İşte bu nedenden dolayı tavsiyem bu uçları bir hırdavatçıdan -modern adıyla yapı marketten- veya eşek kadar büyük marketlerdeki hırdavat reyonundan tedarik etmeniz. Çünkü bu reyonlarda otel, hastane, AVM gibi geniş mekanlar için üretilmiş "sanayi tipi" vileda uçları bulunuyor. Bu ürünlerin sarkıtları hem daha uzun oluyor hem de kalın bir örgü ipten yapıldığı için çok daha hızlı ve etkili sonuç veriyor. Tabii diğerlerine göre daha uzun süreli kullanılabilmesi bir yana, normal vileda uçlarının kuruma aşamasında yarattığı garip koku bu ürünlerde daha az oluyor. Her ne kadar annemin başımda durarak uygulattığı bilimsel deney sonucunda yer silme eylemi sonrası Vileda ucunun temizlenmesi hâlinde kokunun oluşmadığını öğrenmiş olsam da bilime her zaman kulak vermenin gereği olmadığı kanısındayım.

Eğer eviniz büyükse ve "çamaşır odası" olarak adlandırılan bir alan varsa hırdavatçı reyonundaki sanayi tipi kovalara da göz atmanızı öneririm. Bu kovalar tekerlekli olmakla birlikte üzerinde ufak bir sıkıştırma aparatı oluyor. Viledayı suya sokup çıkardıktan sonra o aparatın içine yerleştiriyor ve sonrasında aparatın yanındaki otuz kırk santimlik manivelayı bastırıyorsunuz. Aparat içindeki iki parça sıkışarak vileda ucunun suyunun neredeyse tamamını sıkıyor. Diğer bir avantajı da bu ürünlerin sopası, plastik ürünlerde kullanılan hafif metal sopalardan biraz daha ağır olsa da suyu sıkmaya çalışırken ikiye bölünmeyecek kadar sağlam. Aslına bakarsanız sopayı bastırırken ikiye bölünmesi veya eğilmesini şahsen pek kafaya takmıyorum. Amma velakin boru eğilirken ivme nedeniyle kovanın da devriliyor olması gerçekten çok üzücü oluyor...

Madem hırdavatçıya gidiyorsunuz; birkaç ürünü daha gözden geçirin. Örneğin "toz alma tüyleri" ilginizi çekebilir. Eğilip bükülen otuz kırk santimlik bir alaşım çevresine bolca yerleştirilen kıl/tüyden oluşan bu ürünler düzgün kullanıldığında hayli işlevsel. Tabii seçeceğiniz ürünün kalitesi hayli önemli. Tavsiyem, "miknatıslı" özelliği olan toz fırçalarından tedarik etmeniz. Sürtünme nedeniyle oluşan elektrik sayesinde tozların tüylere yapışması sağlanıyor -ki sanırım tüyler özel bir kimyasal yapıya sahip. "Düzgün kullanımdan kastın nedir?" sorusunun yanıtı çok basit: Düzenli kullanım. Bu ürünler on beş günlük tozu almak için değil, günlük toz alma işlerinde kullanılmak için üretilmiş. Yani gün aşırı fırçayı sağa sola sürterek gayet rahat

şekilde toz aldığınız sürece performansları gayet iyi. Ötesinde kalın toz tabakalarında hiç mi hiç işe yaramıyor. O da yetmezmiş gibi annenizin, "Madem kullanmayacaktın, niye o kadar para verdin o sopaya!" sorusu karşısında boynunuz bükük kalıyor...

Klozet temizliğinde kullanılan fırçalara geçelim... Piyasadaki çoğu ürün plastik ve fırçanın içine girdiği bir hazneden oluşuyor. Hırdavatçıda seramik veya metalden üretilen, otuz santim civarı boya sahip, fırçanın tamamını içine alan ve üst tarafı kapaklı ürünler de bulabilirsiniz. Her iki tip ürünün de avantajı ve dezavantajları mevcut. Hayal gücünüzü çalıştırarak karar vermeniz en iyisi!

Tuvalet kâğıdı asacaklarına da bakmanız fena olmaz. Sağdan soldan kayıp düşen rulolar sinirinizi bozuyorsa ruloyu taktıktan sonra sol, sağ ve ön kısmını kapatan başlığı olan krom ürünler sizi mutlu edecektir. Ayrıca bir adet yerine iki adet almanız da gayet mantıklı olabilir. Her ne kadar evime misafirliğe gelen arkadaşlar için dalga konusu olsa da benim klozetimin hem sağındaki duvarda hem de su rezervuarının asılı olduğu duvarda tuvalet kâğıdı rulosu bulunuyor. Acil durum paketleri her zaman kurtarıcı olur -tabii beceriksiz hükümetler tarafından açılmadığı sürece.

Tuvalet kâğıdı reyonundan çıkmadan önce kâğıt havlu asacağı ürünlerine de bakmanızı öneririm. Kâğıt havlular için genişliği ayarlanabilen asacaklar var. Böylece üretim standartlarına uymayan cins bir üreticinin kâğıt havlusuna denk geldiğinizde nasıl takacağınızı düşünmek yerine sağa-sola hareket eden plastik kenarı kaydırmak yeterli oluyor.

Bir adet de krom askılık almalısınız. Hani banyolarda oluyor ya? Bir ucu açık olarak yataylamasına yerleştirilmiş krom çubuktan olan havlu askıları? Hah, işte onlardan! Hırdavatçıdan çıkmadan önce bir de tezgâh üstünde duran küçük çöp kovanız için ince torba alırsanız hayli dertten kurtulursunuz. Yani marketlerin sebze-meyve reyonlarında kullanılan ince torbalardan söz ediyorum. Krom asacağı, lavabonun hemen altındaki dolap kapağının iç kısmına vidalayıp poşet rulosunu da oraya geçirdiğinizde hayli bir işlevsel oluyor.

Tabii şimdi bazılarınız, "Plastik torba tüketimini arttırmak hoş değil!" diye düşünecektir. Haklısınız da... Ancak artık marketlerde bez torba kullanılıyor. Kaldı ki diğer plastik poşetleri daha etkili biçimde kullanabiliyor insan. Çoğu yerde tetrapak, cam, plastik kumbaraları yok; ancak her ilçede çöp toplama yerlerini işleten şirketler var. Kullandığınız tetrapak, pet şişe, cam şişe ve geri dönüşüme gönderilebilecek diğer materyalleri rastgele çöpe atmaktansa, onları buruşturup büyük torbalara koyarak çöpe atmak daha işlevsel. Böylece çöp ayırma tesisindeki

emekçi o torbayı market poşetiyle birlikte doğrudan ayırıp ilgili banta veya konteynere atabiliyor.

Çöp demişken... Hırdavatçıdan çıkmadan çöp kovalarına da bakmanız hiç fena olmaz. Toplu konutlarda yaşayanların büyük kısmı daha seyrek çöp atmak için tezgâh üstü kovalar yerine büyük kovaları tercih ediyor. Bunların plastikten yapılanı da var, metal olanı da. Plastik olanların kapak açma mandalı bir süre sonra kırılıyor ancak metal olanlar hayli uzun süre dayanıyor. Diğer bir alternatif ise dolap içi kovalar. Bu kovalar, lavabo dolabının kapak kısmına bağlanıyor. Mutfak dolabı kapağını açtığınızda kovadaki mekanizma otomatik harekete geçerek çöp kovasının kapağını da açıyor. Lastikli basit bir mekanizmadan oluştuğu için kopması hâlinde tamiri de gayet kolay oluyor.

Bir adet de fırça almanızı tavsiye ediyorum. Hani araç veya balkon yıkamada kullanılan ucu bol kıllı fırçalar var ya? İşte o fırçalar eğer evinizde küvet varsa cankurtarana dönüşüyor. Süngerle, şunla, bunla küveti temizlemek yerine kimyasalı sıkıp fırçayla dalmak hem çok daha hızlı sonuç veriyor hem de daha iyi temizliyor. Fırçanın sap kısmını uygun bir yerinden kesmek küvet içinde daha rahat hareket ettirmenizi sağlıyor. Aynı zamanda hırdavatçılarda "kablo/boru sabitleyici" olarak adlandırılan küçük plastik parçalar da var. Fırçanın kalınlığına uygun bir sabitleyici almanız ve onu uygun bir yere vidalamanız işiniz bittiğinde fırçayı oraya takmanıza imkân veriyor.

Cam silme aparatlarının yer aldığı reyonda da tur atsanız hiç fena olmaz. Tıpkı vileda sopalarında olduğu gibi bu ürünlerde de farklı modeller var. Örneğinin bir tarafı süngerli, diğer tarafı çekçekli olanlar var. Yüksek katlı bir apartmanda yaşıyorsanız camdan sarkıp penceresiz kısımla uğraşmak yerine teleskop borulu ve hareket ettikçe boyu uzayıp kısalan -teknoloji işte, Haydar Dümen'in bile aklına gelmezdi bu!- ürünler mevcut. Siz sabit dururken kol hareketi sayesinde cam yüzeyi boydan boya silebiliyorsunuz. Ama tabii silme işlemine başlamadan önce aşağıya bakıp orada bir insan evladının olup olmadığını göremeyecek olmanız o zavallı için gerçekten büyük bir talihsizlik...

Hırdavat marketten ayrılmadan önce lavabo pompası, mutfak dolabı kapaklarını kapattığınızda çıkan gürültüyü öldürmek için yapışkanlı ses stoperi, tornavida, pense, çekiç gibi ürünlerden tedarik etmenizi de öneririm. Bunlar, er ya da geç evde ihtiyaç duyacağınız ürünler. Eğer braille bilmiyorsanız mıknaatıslı harf kovalarından da bir paket almanız iyi olur. Ne amaçla kullanacağınızdan yazının sonraki parçacıklarında bahsedeceğim.

MARKET ÜRÜNLERİ

Temizlik yaparken kullanılacak kimyasal ürünlerden de yeri geldikçe bahsedeceğim. Ancak büyük marketlerdeki silme ürünleri reyonlarına bir göz atmanızı tavsiye ederim. Farklı yüzeyler için üretilmiş bezler, yüzey temizleyiciler, tek kullanımlık ürünler gibi birçok ürün çeşidi bulunuyor. Tek kullanımlık silme bezlerinin hayli işlevsel olduğunu söyleyebilirim. Yani bir şey döküldüğünde deterjanlı su hazırlamak ve vileda ile işe girişmek yerine kirlenen dar alanı deterjanlı tek kullanımlık bezle temizlemek çok daha kolay oluyor. koruz.biz web sitesindeki "Market Önerileri" bağlantısına göz atarsanız bu tür ürünlerle ilgili detaylara ulaşabilirsiniz. Tabii kâğıt havluyla şöyle bir sildikten sonra "Nasılsa yakında temizlik yapacağım, o zaman adam gibi silerim" dedikten sonra basıp gitmek de etkili bir çözüm.

Yazının bu parçacığını noktalamadan önce deneyimlerime dayanan bir öneride daha bulunmak istiyorum. "Nasılsa yakında yapacağım..." ifadesi taşıyan fikirlerinize dikkat edin. Çünkü günler, günleri kovalıyor. Böyle durumlarda da gün sayma biçiminizi değiştirmeniz pratikte işe yarayan bir yöntem. Anneniz, kaç gündür temizlik yapmadığınızı sorduğunda veya bir yazı yazıp temizlikle ilgili ahkâm keserken, "Şu kadar gün oldu..." cümlesinde verdiğiniz gün sayısının, "iş günü" üzerinden hesapladığınızı itiraf etmeyin. Yoksa adınız pasaklının önde gidenine çıkar!

REKLAMLARI ENGELLEYELİM, MEDYALARI HIZLANDIRALIM

Ramazan Derin

rramazanderin@gmail.com

Sayı: 77, Temmuz 2020

Herkese merhabalar

Geçen ay can denizin bilişim yazısında önerdiği eklentilere ek olarak uzun süredir kullandığımız 2 eklentiye işinize yarayacağını düşündüğüm için paylaşmak istiyorum. Başlıktan anlaşılacağı gibi eklentinin birisi reklam engelleyici, diğeri ise internette dinlediğimiz medyaları hızlandırmayı sağlayan bir eklenti.

[Adblock Plus - ücretsiz reklam engelleyici](#)

Bu uygulamayı kaç yıldır kullandığımı hatırlamıyorum, olmazsa olmaz bir uygulama benim için. Youtube Premium'dan önce reklamsız Youtube deneyimini bu program sayesinde yaşıyorduk. Siz de bu eklentiyle her seferinde reklamı atlamak zorunda kalmayacaksınız. İş yaparken, uzanırken ya da odaklandığınız şeyin ortasında pat diye ortaya çıkan reklamların olmaması Youtube deneyiminizi gerçekten çok iyileştiriyor. Sadece Youtube değil genel internet dolaşımınızda da çok fazla etkisini göreceğinizi düşünüyorum. Açılır pencereleri ve karşınıza çıkabilecek bir sürü reklamı engellemesi sayesinde Milyonlarca kullanıcısı olan bir eklenti. Bu kadar tanıtım yeterli sanırım. Eğer eklentiye kurmak isterseniz yukarıdaki ilgili linkten eklentinin sayfasına gidebilir, Daha sonra, "Chrome'a ekle" diyerek eklentiye Chrome'a kurabilirsiniz. Son olarak "Kapat" diyerek, önümüze çıkan uyarı penceresini kapatabilirsiniz. Bundan sonrası için yapmanız gereken herhangi bir ekstra ayar yok. Hemen reklamsız bir şekilde web sayfalarında gezinmeye başlayabilirsiniz.

Eklentinin seçeneklerini merak edip incelemek isterseniz f6'ya basıp adresin yazılı olduğu yere ulaştıktan sonra "Adblock Plus" ögesini duyana kadar tab tuşları ile ilerleyebilirsiniz. Son olarak enter tuşuna basarak uygulama seçenekleri düğmesini ve uygulamanın engellediği reklam sayısını görebildiğiniz bir alana ulaşmış olursunuz. Burada

eklenti ayarları net bir biçimde anlatılmış o yüzden detayına girmeye gerek duymuyorum, bu kısma girmeden bile eklenti yerine getirmesi gerekenlerin hepsini yerine getiriyor.

[SpeedUp](#)

Bu eklenti izlediğimiz videoları ya da ses dosyalarını hızlandırmaya yarayan bir uygulama. Html5 olan tüm içerikleri hızlandırabiliyor. Normal kullanıcıysanız çok fazla detayını düşünmeye gerek yok, şu ana kadar sadece Engelsiz KANAL D sitesinde bu uygulamaların video hızlandırma yapmadığına denk geldim. Standart bir bilgisayar kullanıcısının genel olarak hangi videoyu hızlandırır diye bir şey düşünmesine gerek yok, rahat bir şekilde karşınıza çıkan bir çok medyayı hızlandırıp yavaşlatabilirsiniz. Özellikle eklemek istediğim medya hızlandırabildiğimiz 2 site Youtube ve WhatsApp. 15 dakikalık sesli mesaj atan arkadaşlarınız için birebir çözüm 3 dakikada mesajı dinlemek mümkün. Yazmadan geçmeyeyim eklentinin ufak bir yan etkisi var, internet sayfası üzerinden hız arttırması yapabildiğiniz videoları her zaman eklenti ayarınızda olan hıza ayarlıyor. Bence bir sorun değil, ancak karşılaştığınızda şaşırmayın. Unutmayın uzantı Youtube’da müzik dinlerken de uzun bir video izlerken de her zaman medyayı kendi ayarında olan hızla oynatır, her seferinde lazım olduğunda hızlandırıp yavaşlatmanız gereken bir uygulama. Bu kadar açıklamadan sonra uygulama ayarlarına geçelim

Uygulamayı yukarıda bulunan linkten kurduğunuzu varsayıyorum.

F6’ya basıp adresin yazılı olduğu yere ulaştıktan sonra “SpeedUp: Netflix, Prime videos ” ögesini duyana kadar tab tuşları ile ilerleyip enter tuşuyla etkinleştirelim.

Karşımıza açılan sayfanın en yukarı satırında Current Video Speed: “Geçerli Video Hızı” satırı var, bu satırın altındaki satırda varsayılan video hızımızı görebiliriz.

Aşağı okla ilerlemeye devam ettiğimizde Select the desired speed: “İstenilen hızı seçin:” satırının altında bir sol sağ kaydırıcı var. Varsayılan değeri 25%. Yüzdeyi düşürerek videoların hızını azaltıp yüzdeyi arttırarak video hızını yükseltmek mümkün. Yüzdeyi düşürüp yükseltmek için bir kez enter tuşuna bastıktan sonra sol sağ oklarla gerekli ayarlamayı yapabiliriz. Sağ ok yüzdeyi arttırır, sol ok azaltır. Sayfa yukarı ve aşağı tuşlarını daha hızlı yüzdeleri arttırıp azaltmak için kullanabiliriz.

Son olarak bu uygulamayı tüm sitelerde değil de sadece birkaç site üzerinde kullanıyorsanız alt tuşuna basın, yukarı ok tuşuyla diğer araçları bulup sağ ok yapın, ve yukarı

okla uzantılar'ı bulup enter ile etkinleştirin. Açılan sayfada "SpeedUp: Netflix, Prime videos" ulaşana kadar h harfiyle ilerleyin. Bir kez b harfine basarak ayrıntılar düğmesini bulun ve etkinleştirin. H harfi ile dolaşarak Site erişimine ulaşın ve aşağı okla belirli sitelerde'nin üzerine gelip boşluk ile işaretleyin. Burada site ekleme için bir metin kutusu açılacak. Buraya site adresi yazdıktan sonra ekle düğmesine basarsanız uygulama sadece eklediğiniz siteler üzerinde çalışacaktır. Yeni bir site eklemek isterseniz yukarıda işaretlediğimiz belirli siteler seçeneğinin altına yeni sayfa ekle seçeneği ve eklediğimiz sayfaları gösteren bir alan oluşuyor. İstedığınız değişikliği oradan yapabilmemiz mümkün.

6. BEYAZ BASTON VE ERİŞİLEBİLİRLİK FESTİVALİNDEN İZLENİMLER 9

6. Beyaz Baston ve Erişilebilirlik Festivali Gönüllüleri

Sayı: 77, Temmuz 2020

Beyaz Baston ve Erişilebilirlik Festivali, çok kısa süre içinde bulunmuş olmama rağmen benim için güzel bir deneyim oldu. Bakış açımı değiştirdi. Dahası bu festivalde tanıştığım insanlar bir ölçüde zihnimi açtı diyebilirim. Çok yardım sağlayabilirim sanarak gittiğim 4 saat içinde, yardıma ihtiyacı olan çok az insanla karşılaştım. Otobüs durağından aldığım 3 katılımcı benden sadece yön konusunda destek olmamı istedi, bu; daha önceden küçümsediğim bir durum olmasından değil, kendimin bu kadar kolay yapamayacağımı düşünmemden kaynaklı. Garanti Kültür Merkezi'ne gelen herkes o kadar neşeli ve samimiydi ki, bana çok net bir şekilde, hayatta asıl engelleri kendimizin yarattığını düşündürdü. Gerçekten öyle, biz izin vermedikçe, hayatta hiç bir şey mutlu olmaya engel değil. Ayrılırken tek içimde kalan 'Şu çift/şu insan ne kadar güzel, ne kadar eğlenceli' diye düşünürken, onun/onların benim varlığımın farkında bile olmamasıydı.

Diğer festivaller gibi eğlenceli olmasının yanı sıra bilgilendirici de bir deneyimdi benim için. Oradaki aura gerçekten de çok etkileyiciydi. Şenlik gibi geçen 6. Beyaz Baston ve Erişilebilirlik Festivali benim bazı basmakalıp ve önyargılı düşüncelerimi yıkan, erişilebilirlik konusunda ufkumu açan keyifli ve de farklı bir deneyimdi. Hayatın her dalında erişilebilirliği arttırmayı amaçlayan ve bunları insanlara heyecan verici bir şekilde tanıtmaya çalışan çeşit çeşit stantlar vardı. Ben Oyun ve Hobi standında çalışmıştım. Görme engelliler için entegre edilmiş çok fazla oyunlar vardı: Tavla, Satranç, İskambil kartları ve sudoku gibi. Kısacası benim için çok keyif verici ve anlamlı bir deneyimdi. Bu deneyimi yaşamama yardımcı olan herkese çok teşekkür ediyorum.

Festivalde cuma günü sabahtan öğlene kadar aşağı yukarı 4 saat görev aldım. Asıl görevim ise dergi ekibi ile stantta olmaktı. Benim için oldukça farklı bir deneyimdi. Sabah saatlerinde sandalyeleri açmak, eşyaları taşımak ve masa örtülerini sermek ile başladık işimize. Daha sonra çok güzel bir sandviç yiyerek kahvaltımızı yaptık:) Yürüyüş kısmı en coşkulu olan kısımdı. Ne yalan söyleyeyim bu kadar kalabalığı da o coşkuyu da o güzel slogan ve şarkıları da beklemiyordum. Hepsi inanılmaz güzeldi. Fakat üzülerek belirtmeliyim ki ben yürüyüş kısmının tadını pek çıkaramadım. Bir tekerlekli sandalye vardı güney kapıya çıkarılması gereken, bana verildi. Güle oynaya götürürken, bir anda tekerleği fırladı ve ne yapacağımı bilemedim. Bir ablanın da yardımıyla tekrar taktım. Fakat tam güney kapıya vardığımda, Engin Hoca isterken tekerlek yine fırladı. Nasıl kötü oldum anlatamam. Geri dönüşte herkes dönerken sandalyenin başında beklemek zorunda kaldım ve ne yapacağımı bilemedim. Sağ olsunlar Elif Abla ve Berre Abla yardımcı oldular telefon aracılığı ile. İşte bu sebeple yürüyüşün tadını tam çıkaramadım fakat uzaktan sesleri bile ne kadar coşkulu güçlü olduğunu bana hissettirdi. Açılan farklı stantlar bilmediğim, fark etmediğim çok şeyi öğretti. Onları gezmek, benim standıma gelenlere elimden geldiğince bir şeyler anlatabilmek oldukça keyifliydi. Gelen konukların merakı ve ilgisi de dikkatimi çekti. Genel olarak baktığımda, “İyi ki” dediğim, büyük keyif aldığım bir organizasyondur, sizin sayenizde, teşekkür ederim. Yine olsa yine katılırım. Her ne kadar Ed200 dersini bir daha alamayacak olsam da :(

Bu sene okulumuzda altıncısı düzenlenen Beyaz Baston ve Erişilebilirlik Festivali'nde kişisel bakım standında görev aldım. Engelli bireylerin de öz bakımlarını yapabilmek için kendi yöntemlerini geliştirdiklerini ve bunda gayet de başarılı olduklarını bizzat gözlemleme şansını buldum. Dolayısıyla bu benim bilinçlenmemi ve farkındalık kazanmamı sağladı. Tabii ki festival yalnızca bu konseptten oluşmuyordu, çeşitli stantlarda çok farklı etkinlikler gerçekleştiriliyordu. Braille standında ilk defa bir daktiloda Braille alfabesi ile yazı yazma deneyimim oldu, evime aldığım bu küçük sayfadaki yazı da festival hatıralarımdan yalnızca biri olarak odamdaki yerini koruyacak. Başka ne mi kazandırdı böylesi bir organizasyonun içinde olmak? Bazı şeylerin farkında olmanın ve sorunlara karşı birlik olmanın ne gibi muhteşem sonuçlar doğurabileceğini anlamamı sağladı, yepyeni insanlarla tanışmama vesile oldu ve kendimi geliştirmeme katkı

sağladı. Dolayısıyla festivalde görev almak kesinlikle pişman olmadığım bir karardı. Organizasyonda emeği geçen herkese teşekkür eder, daha nicelerinin gerçekleştirilmesini dilerim.

Öncelikle 6. Beyaz Baston ve Erişilebilirlik Festivalinde görev almak benim için çok keyif vericiydi. Festival alanına gittiğim ilk andan ayrıldığım son ana kadar her şey dolu dolu ve çok güzeldi. Güney yokuşun çıkılması ile başlayan coşku bütün gün devam etti. Söylenilen marşlarla hem eğlendim, hem güldüm, hem de parmak basılan acı gerçekler üzerine düşündüm. Görme engelli bireylerin yaşadığı durumları derinlemesine öğrenme, yakından gözlemlene ve onlardan dinleme imkanı buldum. Benim için oldukça bilgilendirici ve aydınlatıcı oldu çünkü bilmediğim bir sürü şey öğrendim. Müzik ve performans stantlarında görev aldım. Ayrıca iki güzel insanla tanıştım, onların enerjisi ve neşesi ile günüm güzelleşti, görevim bittiğinde hissettiğim yorgunluk tatlı bir gülümsemeye dönüştü sadece. Bu festivalin görünmeyen taraflarını, görme engelli kişileri nasıl etkilediğini ve onların hayatlarını nasıl değiştirdiğini öğrenince de böyle bir organizasyonda görev aldığım için ne kadar şanslı olduğumu bir kez daha düşündüm. Ben her yönüyle eşsiz olan bu festivalin gün geçtikçe daha fazla kişinin hayatını etkileyeceğine inanıyorum.